

MAGYAR TÖRTÉNETI SZINMŰTÁR

KÓCZÁN FERENCZ ALAPITVÁNYÁBÓL

VII.

SZENT MARGIT ASSZONY

SZOMORUJÁTÉK HÁROM FELVONÁSBAN

IRTA

VÁRADI ANTAL

Ára 2 korona.

BUDAPEST.

KIADJA A M. TUD. AKADÉMIA.

1907.

MAGYAR TÖRTÉNETI SZINMŰTÁR
TÚZBERKI KÓCZÁN FERENCZ ALAPÍTVÁNYÁBÓL

kiadja a Magyar Tudományos Akadémia.

I.

ATTILA HALÁLA

TÖRTÉNETI TRAGÉDIA ÖT FELVONÁSBAN

Irta

SZÁSZ KÁROLY

II.

ISTVÁN VEZÉR

TÖRTÉNETI DRÁMA ÖT FELVONÁSBAN

Irta

SZÁSZ KÁROLY

III.

POGÁNY MAGYAROK

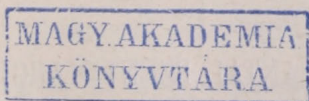
TÖRTÉNETI SZINMŰ NÉGY FELVONÁSBAN

Irta

GABÁNYI ÁRPÁD

MAGYAR TÖRTÉNETI SZINMŰTÁR.

VII.

MAGYAR
TÖRTÉNETI SZINMŰTÁR

TÚZBERKI KÓCZÁN FERENCZ ALAPITVÁNYÁBÓL

KIADJA A MAGYAR TUD. AKADÉMIA

VII.

VÁRADI ANTAL, SZENT MARGIT ASSZONY

BUDAPEST

1907.

SZENT MARGIT ASSZONY

SZOMORUJÁTÉK HÁROM FELVONÁSBAN

IRTA

VÁRADI ANTAL

KÓCZÁN FERENCZ ALAPITVÁNYÁBÓL

KIADJA A M. TUD. AKADÉMIA

BUDAPEST

1907

250959

MAGY. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

SZENT MARGIT ASSZONY

SZOMORÚJÁTÉK HÁROM FELVONÁSBAN

Személyek.

IV. Béla.

Margit, leánya.

Kuthen, kunok fejedelme.

Erna, felesége.

Edömér, fia.

Csanád, vezér.

Batu khán.

Julián.

Bernát.

Csorna.

Kesseleő.

Kund.

Mara.

Belus.

Abigél.

Apród.

Aga.

Tunguz.

Timur.

Aissa.

Apáczák.

Udvari nép. Magyar és kún vitézek, leányok, ajtón-
állók. Apáczák, fegyveresek, őrség, nép.

Idő: a tatárjárás kora.

ELSŐ FELVONÁS.

Csarnok a királyi palotában. A háttér közepén széles, a királyi palota belső termeibe vezető ajtó. A jobb hátsó színfalnál az előcsarnok bejárása. A második színfalnál az udvari kápolna ajtaja. Az első színfalnál nyitott folyosó kezdete. Baloldalon az első és második színfal között nagy kandalló, benne égő hasábfák. — Ezen túl együttesen balfelé huzódó oszlopcsarnok, melyen a király belső emberei, a királyi család tagjai jönnek-mennek. A harmadik baloldali színfalnál egy ajtó a királyi őrség szobájába vezet. A függöny felgördültével részint vadbőrökkel leterített ülőkön, részint a földön, az oszlopok mentén elhelyezkedve, csoportokba verődve nemesek, apródok, fegyveresek tartózkodnak. — Csorna, Kesseleő, Belus, Kund, Mara a nagy kandalló lobogó tűzénél állanak, ülnek, Kesseleő párduczbőrre heveredve a kandalló előtt. Mind hallgatni látszanak Csornát.

I. JELENET.

Csorna, Kesseleő, Belus, Kund, Mara.

(A kandalló előtt nemesek, apródok, vitézek, fegyveresek, őrök csoportokban. Ajtónállók. A függöny felgördültekor az őrség szobájából csiterák és sípok zenéje, s tánczütemre szóló csörgők és kőönttyük zirregése hallatszik.)

CSORNA.

Hej, — a ki adta, — a ki vette! . . . Egy szempillantás alatt kiteremtette a nyereg-

ből, — maga pattant a helyébe, — aztán nekieresztett kantárral: köd előttem, köd utánam, — . . .

KESSELEŐ, BELUS.

Abigél?

CSORNA.

Az a! . . . Olyan kún leány nincs széles ez országban . . . Gyilkos a szeme, — aczél a karja! . . .

MABA.

És hogy a király hadnagyát csúfolta fel úgy?

CSORNA.

Azt, a miért meg akarta csókolni.

KUND.

Mennydörgettét . . . Csiklandós egy feje-
[személy.

(Künn zavart hangok: Nem lehet . . . Nem szabad . . .

Vissza . . . Ne ereszzétek be . . .)

II. JELENET.

Előbbiek, Tamás.

(Ősz magyar nemes, az útját álló szolganépet, ajtónállókat
szerteszét lökdösve, betör.)

MIND.

Hát ez mi?

TAMÁS.

A sutba, rongyhad, . . . bérelt csőcselék.
Ki mer magyar nemes utjába állni,
Mikor királya udvarába lép?

KUND.

Lassabban, bátya! Rend van ám itt ebben,
Sorára várjon minden.

TAMÁS.

S mely sorára?

Míg odabenn a renyhe naplopók
Muzsikaszóval mulatoznak? Avagy
A míg ti itt meguntatok heverni?
Árpád házába minden atyafi,
— S én az vagyok, a Lehel vériből, —
Nyitva találta eddig a kaput.

MARA.

Jó, . . . de nem rugta be . . .

TAMÁS.

Igaz, öcsém,

De már ha így fogadnak . . .

(A még mindig ellenségesen körülötte álló szolganépre mutat)

CSORNA (a szolgákhoz).

El, a pokolba,

Kún csöcselék . . .

TAMÁS (a szolgákhoz).

No? Hallottátok?

KUND (Kardjára üt, s a vonakodók felé indul).

Arrább,

Mert rést ütök . . .

(Szolgák morogva el.)

Még ránk se hajtanak!

MARA.

Nagy úr a kún.

KESSELEŐ.

Nagy.

CSORNA.

Verje meg a rossz.

(Tamáshoz.)

Volnál kún, másképp fogadnának, elhidd . . .

TAMÁS.

Bocsássatok be a király elé.

BELUS.

Most nem lehet. Kuthen van nála.

TAMÁS.

S aztán?

Én meg Tamás vezér vagyok... Tamás!...

KESSELEŐ.

Én is, de abban, hogy te most bejutsz.

TAMÁS.

Ejh, véreim, hát jól van így? Belus,
Te Csorna, Kund, — hát így volt azelőtt?
Isten haragja . . . Tudjátok, mi űz?
Tanyámra tört egy kún csapat. Kiverték
Cselédimet. Elhurezolták a marhám
S hogy a sötétben futni lássanak:
Két asztagot gyujtottak a zsiványok.

CSORNA.

Nem ujság . . .

TAMÁS.

Én megyek Béla királyhoz.

BELUS.

Próbáld.

(Tamás indul, a nagy bejárati ajtónál a két őr keresztbe teszi előtte alabárdját. Tamás visszahökken. Belus, Mara, Kund, Kesseleő, Osorna részint szégyenkezve, részint vállalkat vonogatva fordulnak el.)

TAMÁS.

Ej, . . . nem lehet? . . .

AJTÓNÁLLÓK.

Nem ám.

CSORNA.

Volnál kún, majd lehetne . . .

(Mozgás a szolganép között. Ajtót tárnak a jobb második színfaluál. Edömér, Kuthen fiának apródjai s két vitéze jó, nyomban rá Edömér. Mihelyt megpillantják a királyi ajtónállók, feszes tartással vállhoz emelik alabárdjaikat, egy apród az őr-szobába siet, a zene rögtön elhallgat, s az őrség kitódul, nagy tisztelettel köszöntve Edömért.)

III. JELENET.

Előbbiek, Edömér és kísérete.

(Átvonulnak a színen, nyomban bebocsátják a királyi ajtón, mely bezárul mögötte. Tamás követni akarja, őt nem bocsátják.)

IV. JELENET.

Előbbiek, Edömér nélkül.

(A kíséret, szolganép, fegyveresek kivonulnak jobb- és balfelé.)

TAMÁS.

Hát így vagyunk? Itthon vagyunk mi itt?
 Öcsém, Belus... Te, Kesseleő, — mi föld ez?
 Magyar nemes vagyok, vagy csürhe nép,
 A mely előtt dárdát keresztbe tesznek?
 István király, László király... ti szentek,
 Kálmán, te bölcs, levente Béla, Endre,
 Nem reszket anyaföldben hamvatok?
 Péter korát éljük megint? Velenczés
 Helyett a kún? Isten csapása rajtunk...

MIND (össze-vissza).

Igaz... Nem is jó... Nem mehet tovább
 [így...

TAMÁS.

No, én megyek...

BELUS.

Ne még, Tamás vitéz.

CSORNA.

Várd meg, a míg . . .

(Az őrség szobájából kupákkal, mulató katonák, apródek tódulnak ki, négy kún tánczosnővel, a kik az újra zendülő zene mellett csörgők- s kőöntvényeket rázva tánczra perdülnek. A fegyveresek «Haj . . . Haj . . .»-jal kísérik a tánczot.)

V. JELENET.

Előbbiek, örök, apródok, Tánczosnők.

TAMÁS.

Talán ezekre várjak?

El innen, renyhe csőcselék. Ti festett
Arczú leányok, Árpád csarnokából
Ti részeg örök, rihoda cselédség
Ki innen!

(Kardot ránt.)

BELUS, CSORNA, KESSELEŐ.

Bátyám!

MARA.

Jól teszi!

ORÖK.

(A menekülő tánczosnőket, zenészeket védve.)

Ha! . . . Hó! . . .

Megállj!

TAMÁS.

Nem én! Kiverlek! Hogyha nékem
Nincs itt helyem, hát néktek se legyen.

APRÓD.

(Az oszlopcsarnokból jön, jelent.)

Margit királykisasszony a templomba megyen.

(A kiabálás morajja csillapul, örök nagy zavarral taszigálják
vissza az őrszobába táncosnőiket, zenészeiket, maguk tisztelet-
teljes tartásban várják a királykisasszonyt. Belus, Kund, Mara,
a bal előtérben fogadják.)

(A szolgál- és apródsereg a kápolnaajtó felé utat nyit. E pil-
lanatban nyílik a királyi terem ajtaja s kilép Kuthen, Edömér,
balról a csarnokból két apróddal s egy kísérőnővel jön Margit
királykisasszony.)

VI. JELENET.

Margit királykisasszony, Kuthen kún fejedelem, Edömör, előbbieik.

KUTHEN.

(Margitot megpillantva, hozzá megy.)

Hová, leányom?

MARGIT.

Isten oltárához.

EDÖMÉR.

Szabad lesz elkisérnem?

MARGIT.

Isten utja

Kitárva mindeneknek.

KUTHEN.

Ott anyád is --

EDÖMÉR.

És az enyém . . .

MARGIT.

Akkor jerünk.

TAMÁS.

(Meghajol az előtte haladó Margit előtt. Az megpillantja, hozzá siet, kezét megragadja.)

MARGIT.

Bátyám . . . Az Isten hozta . . . Itt maradjon.

TAMÁS.

(Meghatva, köntöse szegélyét csókolja meg Margitnak.)

Majd . . . később. Most csak hallgasson meg
[Isten.

(Margit, Kuthen, Edömér, kíséret el a kápolnába.)

VII. JELENET.

*Tamás, Mara, Belus; Kund, Csorna,
Kesseleő.*

(Margit távozása után előre jönnek.)

TAMÁS.

(Margit után tekint.)

Imádkozzál apádért, angyalom,
És országunkért . . .

BELUS.

Ráfér.

CSORNA, KESSELEŐ.

Rá bizony . . .

TAMÁS.

Hiszem, hogy Isten csak ez egy igaz
Erényeért irgalmazott eleddig,
Mert őt, miképen Sodomában nem volt,
Itt sem akad.

(Csanád érkezik. Mara észreveszi jöttét.)

MARA.

Tudom, hogy ez nem az . . .

TAMÁS.

Ki jön?

KUND.

Csanád... Hatalmas, büszke úr.

TAMÁS.

Akkor megyek, mert két dudás...

KESSELEŐ.

Maradj...

TAMÁS.

Nem én...

(Indul, miközben Csanád az oszlopsoron közeleg s belép.)

Ha nagy urat kívánok látni;

Az Isten színe elé megyek... (a kápolna felé)

Nagyobb úr

Ezeknél, és lehet vele beszélni. (El a kápolnába.)

VIII. JELENET.

*Mara, Kund, Csorna, Belus, Kesseleő,
Csanád.*

(A távozó után tekint.)

CSANÁD.

Haj, haj, —

De fennen adja.

MIND.

Jó napot.

CSANÁD.

Ki volt ez?

CSORNA.

Tamás...

CSANÁD.

A vezekényi? Jó, hogy késtem.

KUND.

De nem jó, — mert hogy a menyasszonyod...

CSANÁD.

Miféle?

CSORNA.

Elment volt . . . a kún fiúval.

CSANÁD.

Margit?

KESSELEŐ.

Biz úgy . . .

CSANÁD.

Már elment?

CSORNA.

Az imént...

CSANÁD.

S a kúnnal?

MARA.

De azzal ám . . .

CSANÁD.

Menykő csapkodjon rájuk.

KUND.

Apa, — fiu, — ott beñn az anyjuk is.

CSANÁD.

Ki kell e fajt, e népet irtanunk.
Utunkban áll, — szapora, szemtelen.
Elfogja előlünk a levegőt.

MARA.

S a szép királykisasszonyt . . .

CSANÁD.

Ej, ne csúfolj . . .

MARA.

Csúfollak? Sz' jól tudom, hogy szereted . . .

CSANÁD.

Hogy szeretem? . . . A rangom, gazdagságom,
Vitézi hírem méltok egyaránt
Reá, s hasonló hasonlóra vágyik.
Ezért kerülgetem hat hónap óta,

De jól tudjátok: eljegyzésről szó sincs,
A míg e kún kölyök utamban áll.

KESSELEŐ.

Lökd el utadból.

CSANÁD.

Fajtájával együtt,

Igen. Mert népe összenőtt vele,
S apjával. Üsd meg ezt: mind jajgat.
Őket csak együtt fékezhetni meg.

CSORNA.

Ideje volna.

CSANÁD.

(Titkon hozzájuk.)

Eljön az idő.

Külső veszély, belső háborgás, ellen,
A mely reánk tör: mind jó alkalom
Szavát csikarni. Most, hogy béke van,
Nincs súlya kérelmemnek, pallosomnak.
De lesz, ha baj közelg.

BELUS.

Az Isten mentsen.

Ez áron boldogságodat ne kívánd.

CSANÁD.

De így kívánom.

(Zene zendül az őrszobában, Mara haragosan oda megy, belöki az ajtót.)

MARA.

Elhallgass, orczátlan
Czigányhad, a mikor a királykisasszony
Templomban van.

(Zene elhallgat, benn nők kaczagása hallatszik. Mara megbotrán-
kozva fordul vissza, Csanádhoz.)

MARA.

Beszélj nekik, Csanád. Te birsch velük.
Köztük van Abigél.

CSANÁD.

(Indulni akar.)

Akkor megyek.

BELUS.

Ihol ni!... Azt (a kápolnára) hiába kergeted,
Ez meg (az őrszoba felé) hiába kerget tégedet.
Csudálatos az asszony.

CSANÁD.

Ejh... (Indul.) Adjon Isten...

IX. JELENET.

*Abigél a négy tánczosnővel kijő, az induló
Csanádhoz siet, eléje áll kihívóan.*

ABIGÉL.

Adjon... engem... néked...

CSANÁD.

Sürgős az útam.

ABIGÉL.

Gyáván futsz előlem,

Magyar vitéz...

(A leányok nevetnek.)

CSANÁD.

Botrány, a mit míveltek

Imádkozás alatt —

ABIGÉL.

Imádkozunk.

A magunk módja ez... Margit letérdel

Fehér, sovány kezét kulcsolja egybe,

Savószinű szemével égre néz,

Sohajt, fohászkodik... Mi, kún leányok,

— Mivel magunkra hagytak odabenn —

Imádkozunk szerelmünk istenéhez

S azt dallal, tánczczal kell imádni, — így!...

(Megrázza csörgős dobját.)

CSANÁD.

(Megragadja kezét.)

Csitt... odabenn...

ABIGÉL.

Csitt... odabenn a kedves,
Imádott lány, ki fittyet hány neked, —
Itt barna kún cseléd, a ki szeret,
S ki úgy ölelne, mint repkény a fát,
S a véred szívná csókja, mint a repkény...
De néked nem kell... Kellene, ha kettőt
Lehetne birni együtt, — azt is, — ezt is, —
De én nem osztozom.

KESSELEŐ.

Hallod, Csanád?

CSANÁD.

Ezért tartottál vissza?

BELUS.

Ez mennykő lány,
Kérdezd csak Csornát, — mit csinált ma reggel?

ABIGÉL.

A hadnagy, a kit lelöktem lováról?

CSORNA.

Le azt... Ott voltam.

CSANÁD.

Kún leány-szokás.

Magyar főherczseléd nem ily merész.

Nekem nem asszony, nem nő, ha szilaj.

ABIGÉL.

(Szenvedélylyel.)

Ezért szeretlek én, mert más a lelked,
 Más az erőd, más az akaratod
 Mint az enyim... Volnál te is tüzes,
 Vad, féltő, szenvedelmes: elfordulnék.
 De tűz vagyok, és abba kapni vágyom,
 A mi nem ég... Hej, jól vigyázz, Csanád,
 Igaz, hogy kín, a mért ellöksz magadtól,
 De kínosabb lesz, hogy ha megszeretsz,
 Mert meggyötörlek... a fajtámra mondom!

MIND.

(Kacagnak.)

CSANÁD.

Nem téged... a fajtádat gyűlöltem meg
 És arra vészt hozok, kún Abigél.

ABIGÉL.

Mit nékem nemzet, fajta és család —

Mit nékem föld, vidéki istenek?

Hiszek, remélek én valamiben?

... De mégis, — egyben: hogy te...

(Hirtelen föl villanó tekintettel eléje lép, majd rögtöni elhatározással elfordul)

Nem... ne tudd meg.

A többi mind hiú kufárkodás.

Fölhők fölött üresség, nem mennyország.

A hant alatt sötétség. Nem pokol.

Hol az az Isten? Kérik? nem jön. Szidják?

Nem üt meg... Kértem: meg nem hallgatott,

S hogy káromoltam: nem sujtott le rám.

CSANÁD.

S te azt kívánod, hogy szeresselek?

Ki Istent, ördögöt egykép kigúnyolsz?

ABIGÉL.

Ej, hát az Istent szereted te bennem,

Vagy tán az ördögöt?

MIND.

Azt!... azt!... Ha-ha!...

CSANÁD.

A nőben Istent keresem s imádom.
Vad szenvedély csak ördögöt keres...
Mi meg nem értjük egymást, Abigél.

KESSELEŐ (Abigélhez).

No lám, most elmehetsz!

ABIGÉL.

Megértenek majd

Azok!... (a kápolna felé mutat.)

Beszél a tett!... A gyűlölet!
Én lanyha imbolygást nem ismerek.
Forró szerelmet, — izzó gyűlöletet, —
Vagy egyet, — vagy mást... S a ki elveszi,
A mire én vetem a lelkemet:
Ölelje bár az Úristen magához,
Még annak a karjából is kitépem.
Csanád, vigyázz!... Azt mondják, hogy a sátán
Nem alszik. Ébren tartom én...

MIND.

(Csanád kivételével.)

(Kaczagnak.)

CSANÁD.

Ezen

Kaczagni nem kell, én vitéz barátim,

Messzebb ható e méreg, hogysem azt
 Kaczajjal el lehetne ütni... Ezt
 A kún lélek hevíti. Pusztulás
 És romlás rejlik annak a hevében.
 Valami készül... No, de nem talál
 Váratlanul. Készülök én is... én is.

ABIGÉL (megszégyenülve lesütött szemmel).

Mindig gyanú... Gyanú, — és ellenem.

(Nekihevülve.)

S ha szerelem gyanúja volna!... Féltes!
 De hát nem az, csak olesó gyanusítás...
 Mit énnekem? Hogy ott nem térdelek
 Oltár előtt, ti sápadt szentetekkel
 S nem hazudom egy képzelt égi úrnak
 Mit nem hiszek, — hát már gyanúba vesznek.
 Pusztuljon el a sápadt, szent hazugság,
 Ez a keresztvető képmutatás!

(Mindig a kápolna felé.)

Utálok hitet s hívőt egyaránt!

MIND (fenyegetőleg).

Leány!...

ABIGÉL.

(Daczosan felveti fejét s a jobb oldalajtó felé halad.)

Ejh... (Szívére.) Itt van az én istenem
 (Öklét emelve.) És itt a sorsom. Hogyha van pokol,
 Hát hadd legyen. Én szembeszállok véle.

MIND.

(Mind egy mozdulattal feléje, mintha szólani akarnának. Abigél daczosan visszafordul, tekintetével kihívóan méri őket s emelt fővel indul. Az első lépésnél már szemben találja Bernát barátot, a ki keresztes vándorbottal jó.)

X. JELENET.

Előbbiek, Bernát barát a szín közepére jó.

BERNÁT.

Légy készen akkor. A pokol közel
S a sátán minden ártó serge fölkel,
Hogy lángostorral, izzó tengerével
Emésztő tűznek törjön mi reánk.

ABIGÉL.

(Hosszan tekint rá. Daczos tekintete megtörik. Visszalép.)

MIND.

Mi az?

CSANÁD.

Ki vagy?

BERNÁT.

Szegény barát, a kit
Országos érdek hív el klastromomból,
Szűk, kis czellámból e nem ismert helyre.
Hol a király?

KESSELEŐ, MARA.

(A főajtóra mutatnak.)

Ott...

BERNÁT.

Szólhatok vele?

CSORNA.

Ha kún vagy, akkor tán igen.

MIND.

Biz úgy...

BERNÁT.

A rémitő veszélyt, az elközelgő
Végpusztulást hogyan jelentsem akkor?

ABIGÉL.

Végpusztulás? Veszély? Mondd el nekem,
Nekem való, ha szörnyűség, ha bosszú,
... Mondd el, s megyek. Viharral versenyezve
Kiáltom: «Vész! Halál és pusztulás!» ...
Ha én boldogtalan vagyok: legyen
Mindenki az!...

BERNÁT.

Hallgass, örült leány.

MIND.

(Köréje sereglének.)

Hallgass . . . Hallgass !

BERNÁT.

Csak a király előtt

Tárom ki gyászos küldetésemet.

(A zajra az őrszobából s az oszlopsorból többen tekintenek ki, a kápolnaajtó kinyílt s Margit apródjával s kíséretével kilépve hallja Bernát barát ez utóbbi szavait. Kilép, előre íő.)

XI. JELENET.

Előbbiek, Margit és kísérete.

MARGIT.

Kinek van itten gyászos küldetése,
Melyet csak a királynak mondhat el?

BERNÁT.

(Mély megilletődéssel néz rá, aztán felindulását leküzdve, mélyen meghajol.)

Nekem . . .

MARGIT.

Megyek hát s elhívom atyámat.

BERNÁT.

Királykisasszony . . .

Váradi : Szent Margit asszony.

ABIGÉL.

(Szintén meghajolt, gyűlölettel néz utána.)

(Bernátra mutatva.) Itt a vészmadár...

Lesz még ború e fényes homlokon.

(El balra.)

XII. JELENET.

Előbbiek, a kápolnából Kuthen, Edömér, Erna, Kuthen neje, az egész kíséret kijön.

(Kund, Csorna, Mara, Kesseleő, Belus a baloldalon helyezkednek el s a trónszéket veszik körül. Az újonnan érkezettek jobboldalon: a kíséret a háttérrel foglalja el, szabadon hagyva a főajtót, melyen később Margit jön vissza Béla királylyal. Ezek bejövetele után a kíséret teljes félkört képez.)

KUTHEN (Ernához.)

Egy hírnök... mondják, — egy ifjú barát...

ERNA.

Imé, ez az.

EDÖMÉR.

És vész hír hordozója.

(Mozgás.)

KUTHEN.

Beszélj, barát. Mi híred a királynak?

BERNÁT.

Hatalmas uraim, nem én hozom,
De Julián atyám a hírhozó,
Ki szörnyű vándorútunk végtelen
Során, öreg testének, a betegnek,
Csak végerőlködésivel jutott
Idáig. Én csak őt jelentem itt be.

KUTHEN, EDÖMÉR.

És hol van Julián?

BERNÁT.

A palotának
Bejáratánál van egy Máriakép,
Mi Asszonyunk, szent István pátronája,
És minmagunké. Annak lába mellett
Új bátorságot kér s imádkozik.

KUTHEN.

Hozzátok őt fel.

BERNÁT.

Nem . . . magam megyek.

(El a jobb első ajtón.)

XIII. JELENET.

Béla király, Margit, előbbiek, majd Julián és Bernát barát.

CSANÁD.

Tárul az ajtó, — a király közelget.

(Mozgás. Béla Margittal belép, a trónszékig megy. Mind tiszteltteljesen hajlanak meg, csak Kuthen, Csanád, Erna és Margit nem. Béla leül.)

BÉLA.

Egy ifjú szerzetes, mondod?

MARGIT.

Itt volt imént.

(Körültékiint, keresve.)

Most nem látom.

EDÖMÉR.

Lement a társáért.

BÉLA.

S hírt hoznak, gyászosat, országra szólót?
Oly nyugtalan vagyok, — mért is kínoztok?

KUTHEN.

Már jön, uram.

MARGIT.

S ez ősz . . . (Juliánra.)

ERNA.

A hirnök-társa.

(Julián, galamb-ősz szerzetes, Bernátra támaszkodva jó.)

CSANÁD, MARA.

Siess, siess.

BERNÁT.

Nem birják lábai.

BÉLA.

Ülőhelyet neki.

JULIÁN.

Nem. Fogadásom

Meg nem pihenni addig, — csakha térden, —

Míg el nem mondtam a magyar királynak,

Mit Isten rám bízott.

CSANÁD, KUTHEN, EDÖMÉR, KESSELEŐ.

Beszélj . . . Beszélj . . .

JULIÁN.

Hol a király?

(Edömér Bélára mutat.)

BÉLA.

Imé . . .

JULIÁN.

(elbocsátja Bernát karját, melyre támaszkodott s Béla felé megy.)

Az Isten áldjon, szegény, jó királyom.

Egy aggastyán imája örködik

Fölötted és országodon.

(Áldó kezeit Béla fölé emeli. Mozgás.)

BÉLA.

Fizesse meg

Az Isten

MIND (halkan).

Mi ez?

JULIÁN.

(Ismét Bernátra támaszkodik.)

Ó, nagy veszély,

Szörnyű isten-csapása közeleg.

Ég adjon elviselni új erőt.

MIND (összevisezza).

Mit? Miért? Mi lesz? Honnét?

BÉLA.

Figyeljetek.

Beszélj, atyám.

JULIÁN.

(Megroskad. Eleinte, elbészélése kezdetén, igen törődött s Bernátra támaszkodik. Lassan, a mint a beszéd heve elragadja, telmagaslik, s mozdulatai is erőteljeseek, hangja emelkedik, tüzet és életet nyer, végül csaknem lelkesülten beszél.)

Én Istenem, csak addig adj erőt,
Mig számot adtam a nagy küldetésről,
Amelyet Szentlelked sugallt . . . Uram,
A kor, betegség és a szörnyű út
Úgy megviseltek, hogy alig maradt
Jártányi erőm . . .

(Béla int, hogy ültessék le.)

Nem . . . állva mondom el . .

Ez ifjú társsal, atyánk, szent Domonkos
Segítségül hívása mellett, most két éve,
Hogy látván itt a bajt, viszálykodást,
Fogyó népünket, üldözött fajunkat,
Elmentünk fölkeresni keleten
Az ott maradt törzset s az őshazát.
— Hogy elhagyók a honi téreket,
Az ismert, édes, szép szülőhazát,
Tiszánk kanyargó útját, Ung tetőit,
Még visszaneztünk onnét, a hol egykor
Álmos megáldá Árpádot, apánkat.
. . . Mert arra indultunk, ahonnan ő jött.
Mi klastromunk nagy pergamentjei
Között találtam följegyzéseket,
Mik még az Árpád népe ajakáról

Firól fira, mint szent örökség szálltak.
 S miket a Boldva-parti remete,
 — Ki első írt, ugyan latin betűkkel,
 Magyar imát, — följegyzett gondosan.
 Keblemben hordozám a pergament
 S az volt vezérem. Lengyelország földén
 S Lithvánián keresztül mentem én
 Ifjú társammal, hol siratva itthon
 Maradt testvéreinket, hol remélve,
 Hogy ősi törzsökünket megtalálva
 Segítő társakat vezérelünk.
 S elértük a mély Tanais vizét.
 Szürkés habokkal hömpölygő folyó,
 Amelyen által tömlőkön, s lovak
 Sörényét fogva úsztunk egy csapattal,
 Amelynek arcza, nyelve ismeretlen.
 Ezekkel aztán óriás bércekig
 Jutottunk, — gúnyjok tárgya szüntelen,
 Mivel pogányok voltak s vérivók.
 Csak ifjú társam éneke, a melylyel
 Szülötte földünk dallamait dalolta,
 Mentett meg. Azt szerették hallani.
 — Egy reggel, — télre fordult volt az ős,
 Eltűnt a durva népség nyomtalan
 És minket egyedül hagyott. Sötét,
 Fojtó köd ült a roppant ormokon,
 Végetlen hó a végtelen lapályon,
 Amely az ormok alatt elterült.

Hét nap bolyongtunk fázva, éhesen,
 Vadállatoktól űzve, míg egy este
 Sátrak tüznél egy törzset találtunk.
 Jelekkel kérdezők a föld nevét
 S megértettük, hogy a nagy rónaság,
 A melyen haladunk, a Szittyá föld.
 Túl rajta fekszik nagy Ungária.
 Új lelket érzett mindenikünk megint
 És élelemmel s egy-két vezetővel
 Meg neki vágtunk a nem ismert tájnak
 S elértük hosszú hónapok alatt
 A félig befagyott Etil folyót.
 Túl rajta fák rügyeztek, hótól mentes
 Mezőn kővárak álltak gyűrű-formán
 S megtudtuk, hogy az Paskatir! . . . Előre!!
 Búcsút vettünk a vándor szittyá-néptől
 S haladtunk, — Isten tudja, hány napig?
 A mig köröttünk, mintha tündér-szóra
 Szemlátomást nőnének a virágok
 Az illat-ontó végtelen mezőn,
 Fehér virágú fák, madárdalos
 Nagy erdők, mély barlangok öbliből
 Zengő források tiszta habja tört ki,
 Üdítve vándorútunk fáradalmát.
 S hogy egy estén a messzepirkadó
 Alkony lehúnyt s ezüst tó tükörén
 A hold órjas korongja kelt: — a parton
 Egy gémes kút kávája tünt elénk.

Mellünkből örömkialtás tört ki . . . Ujra,
 Ujult erővel, sarkalt sietéssel
 Parkodtunk feléje, — s esti csöndben
 Társamnak ajkán fölzendült a dal.
 Magyar dal, melylyel útközben vigasztalt,
 A mely hazánkat juttatá eszünkbe,
 S nagy őseinkről maradt még reánk, — —
 S a mint elzengett a dal első verse
 Imé, a kútnál ifjú hajadon
 Az elhaló dalt friss ajkára véve
 Folytatja azt, s mi értjük, mert magyar . . .
 Magyarszó...magyarének...messzeföldön...
 Mi térdre hullunk, — szemünkben a köny
 Felcsillanik, . . . Testvérem felzokog,
 A hajadon meghallja, — odajön
 S első kérdése : — «Atyámfiái,
 Magyar testvérek, — honnét?
 Áldjon meg . . . áldjon az én Istenem . . .»

(Hangja könybe fullad.)

(Nagy mozgás. Béla fölkel, Margit megragadja Julián kezét.)

Az ős hazára leltünk. Magyarok!
 Száz- meg százezren . . . Harczos, büszke nép,
 Szilaj s merész, mely épen harczra készült.
 Áldassék érte népem Istene.

(Mind meg vannak indulva. Abigél a hallgatók közé vegyülve
 megjelent.)

BÉLA.

Ó mily öröm.

MIND.

Testvéreink!

MARGIT.

Magyar dal!

BÉLA.

Ó folytasd az örömhírt . . .

JULIÁN.

Fájdalom,

Eddig öröm csak . . . Eztán rémület . . .

CSANÁD.

Miért?

BÉLA.

Beszélj . . . Mondd el, akármilyen.

JULIÁN.

(Megroskad, Bernátra támaszkodik.)

A nagy magyar nép harcra készülöben

Élet-halál nagy küzdelmére várt.

Mongoliának rettentő királya

Dzsengisz khán, milliónyi harcos néppel

Elönté már keletnek tartományit.

Pusztítva, ölte tör, mint égi tűz,

Megtámadandó nagy Ungáriát.

Száz meg százezrek előhadai.
 Fű nem nő lovaik nyomán. Kegyetlen
 Vérengző csordák. Céljuk: a nyugat
 S a világ-uralom. Eddig talán
 Megölték már az utolsó magyart is
 Ki még az ősi földön megmaradt.
 Alig időzve, meg sem is pihenve
 Megfordulánk és visszatértünk újra
 Megjárt utunkon s minden istenadta
 Estén, mögöttünk, messze szemhatáron
 A piros ég, miként Sodoma lángja
 Jelenté néppusztító jöttüket.
 Mikor a lengyel föld határit értük,
 Már ott valának. Lopva, titkon, éjjel
 Hegyszorosokban, erdők rejtekében
 Osontunk, rövidítve utjainkat,
 Haza, hogy ezt a rémhírt megvigyük.
 Béla király! Felénk jő a tatár
 S egy ország pusztulása jár nyomán!...

KUTHEN.

Szörnyű . . .

ERNA.

Irgalmazz, Isten!

EDÖMÉR.

Készen állunk.

BÉLA.

Ó nem, nem állunk . . . Mindenünk zilált.

MARGIT.

Hazánknak pátrónája, könyörülj!

MIND.

Veszély, — — nagy, nagy veszély . . .

JULIÁN.

(Megroskadt. Bernát széket ad neki, belérogy.)

Elmondtam, ime,

Végző erőmmel . . . Érzem: nem maradt több.
Befejeztem.

BERNÁT.

Atyám! . . . atyám! . . . ne halj meg!

Még vissza kell térnünk . . .

JULIÁN.

(Elhaló hangon.)

Te menj magad, —

Édes, szegény fiam . . .

(Kézét a térdelő Bernát fejére teszi.)

BÉLA.

Itt gyors határozás és tett segít csak.

Ti főurak, ti magyar nemesek,

Kúnok, vendégeink . . . Szűnjék viszálytok,
Itt egyesülés, közérő segít.

CSANÁD.

(Félre.)

Meglátjuk most . . .

ABIGÉL. (Csanádhoz.)

Milyen sötét az arczod . . .

CSANÁD.

Mert vést sejt . . . Itt az alkalom
Csikarni mindazt, mit megtagadott.

(Fenn.)

Király . . . mit kívánsz tőlünk ?

BÉLA.

Összetartást.

MARGIT.

(Lelkesülten.)

Valóban, azt . . . Az Isten ihletése
Szálljon most szívetekbe, magyarok,
Szeressük egymást, kún s magyar, vitéz
És polgár. — Végveszély jön a hazára,
Kik tétlenül néztétek eddig azt,
Hogy ontja egymás vérét a magyar:
Fenjétek újra kardotok aczélját
S fogjátok fel a halálos csapást.

Én véreim!... atyám, a király nevében,
 Hazám nevében, — Istenem nevében
 Kulcsolt kezekkel kérlek, — nem: könyörgők,
 Hogy nyujtsatok baráti jobb kezet!
 Egyek legyünk s nem tör meg a halál...

MIND.

(Különféle indulattal hallgatták. Némelyek javallólag, mások
 mintegy kételkedően, fejet csóválva. Kuthen, Erna, Edömér lelkes
 felbuzdulással, Csanád s pártosai tartózkodólag, ridegen egymással
 titkon tekintetet váltva.)

JULIÁN.

(Mintegy új erőre kapva.)

Az Isten szól belőle . . .

BERNÁT.

(Juliánt örömmel átöleli.)

Jó atyám.

CSANÁD.

(Pártfeleitől elfordulva, előlép.)

Jó, ... ám legyen... Hajlom lelkes szavadra,
 Királykisasszony... Föltétel alatt.

JULIÁN.

Ne szabjatok föltételt a halál
 Pillanatában... Végórátok üt.

KUTHEN.

Én ismerem a vérivó tatárt.
Ezrenként gyilkolt népem őshonában.

EDÖMÉR.

Nőt, hajadont rabszíjra fűzve hurczol...
Nem szent előtte erény, becsület.

MARA.

Tudom... Felperzselt városok, kifosztott
Faluk beszélnek tette rémeit.

BELUS.

Nem ellenség, de sátánhad.

BÉLA.

Való...

Rettentő hír előzi meg s utána
Kiholt országok üszke, hamva sír.

MIND.

Irtóztató...

MARGIT.

Ezért... ezért, barátim,
Ne késlekedjünk... Nyujtsunk békejobbot,
Ne légyen itt benn ellenség, ha kívül
Tatár-hadaknak üvöltése rémít.
Legyen közöttünk béke, szeretet!

JULIÁN.

Úgy, ... béke, szeretet.

CSANÁD.

Legyen tehát.

Békét kívánok én is. Szeretetben
Kivánok élni... Halld azért, király,
Újított kérelmem. Tudod, mit érek?
Tudod: Csanád hatalma meddig ér?
Gazdag vagyok, vezérek közt az első.
Ezrek hajolnak intésemre. Zászlóm
Seregnek élén lengedez. Segítlek
És béke-jobbót nyújtok mindenknek,
De nyújtsd te is királyi jobbodat.
De véle add leányod szép kezét.

MIND.

Ah!

MARGIT.

Jó atyám...

EDÖMÉR.

Az ő kezét?...

JULIÁN.

Nagy Isten...

CSANÁD.

Oroszlán-bátorsággal küzdenék
Ha boldogságomat védelmezhetném

Királyi oldaladnál, vöd, — fiad...
 Király... Ez a föltételem.

EDÖMÉR.

Föltétel?

S mikor hazád, hazánk a pusztulás
 A végveszélynek szörnyű perczeiben
 Segélyt kiált, mikor a jó király
 S ez égi lány békét és egyességet
 Hirdet: te föltételhez kötve kardod
 Csak úgy vonod ki, hogyha nyersz vele?
 No hát, — nekem e szép föld nem hazám,
 Vendége lettem én egész fajommal,
 Porában ősim csontja nem pihen,
 S bölcsőmet más vidéken ringatták:
 De megszerettem és elvérzem érte,
 Királya — s népeért — föltétlenül.

MIND.

Ah...

MARA, BELUS, CSORNA.

Lám, lám...

BÉLA.

Jó fiú...

KUTHEN.

Szívemből szólott.

MARGIT.

(Edömérhez sietett, kezét megragadja.)

Szivemből szóltál... Áldjon érte Isten...

JULIÁN.

Nemes vitéz...

CSANÁD.

Szívéből és szivedből?

Értem, királylány. Nemcsak a király,
De magad is a kún fajt szereted
S az udvar suttogása igazat mond.
A kúnok sarjadékát szereted
S lángolva érte, — te szóltál szívéből
S ő a tiedből. — Nos hát, értsd meg, Béla
Király, hogy ez az átok nyűgözi
A népet és országot, — ez a kún faj,
A melyet átokúl fogadtál volt be
S viszályok irmagjául tartottál meg.
Ki innen ezt a népet!... Idegen,
Neked hízelkedik, téged körülvesz,
Lányod szívébe lopta bé magát
S azért nem juthat ahhoz a magyar.
Menj hát csak kedves kúnjaiddal... Indulj,
De én egy kardcsapást, — mi nem sok, nem
Teérted. Pusztulj el hát kúnjaiddal [teszek
S mit bánom én, — — tevéled a haza...

KUTHEN.

Ez sért!

MARA, BELLUS, CSORNA, KESSELEŐ.

De igazat mond.

EDÖMÉR.

Áruló,

Ha mondom... Így csak áruló beszél.
 Nem kértem én, föltételt sohse szabtam,
 De vérzem ha kell. Hogy lányodat
 Imádom, jó király, — igaz. Az isten látja,
 Megesküszöm atyáim őshonára
 S szent hamvaikra, hogy őt szeretem,
 Imádatomnak tárgya ama percztől,
 Hogy megpillantám arcza szűz havát,
 Titokban égtem érte, — ámde szóval
 Nem mondta ajkam... s inkább szívem törjön,
 Hogysem, mikor a bárd fejed fölött
 Lebeg, — mentséget és segélyt csak úgy
 Kináljak, hogyha őt nekem adod.
 Pedig, mikor az ország színe elhagy,
 Ajánlhatnék alkut lányod kezére
 Mivelhogy én is népvezér vagyok
 S zászlóm alatt ezrek kopjája fénylik.
 De nem... Ha sohasem lesz az enyém:
 Országodért, teérted, jó király,
 E második honért, e második

Apámért, — meghalok, ha kell. Az Isten,
Ki lát, ki hall: jegyezze föl az esküt.

KUTHEN, ERNA.

Fiam...

BÉLA.

Az vagy... Enyém és népemé...

MARGIT.

(Mély megindulással atyjához megy.)

CSANÁD.

Imé, a koldús-henczegés. Mi vagy te?
Mi a te néped? Megtűrt gyülevész,
Mely átkot és vizsályt hint e hazában
Nemzet s király közé... Te támogatnál?
Mert nincs e földön kívül menedéked
S mint megszorított ordas: az utolsó
Búvóhelyet véded konok-merészen.
De nem tűrjük. Nem tűröm én... Ki kard,
Számolj nekem a mult sérelmiért,
Kölyök, s ismerd meg Csanád kardja élet.

BÉLA.

Urak...

MIND.

Vissza...

JULIÁN.

Béke...

KUTHEN.

Óh fiam...

EDÖMÉR.

Csanád kardjával kardom összemérem,
 Mikor majd nem lesz ellen a határon,
 Mely végső búvóhelyemet keríti.
 Tehetnék ugyan másképp, — úgy, a mint te,
 Torkára tenném kardom a királynak
 Ezernyi rém s szorongatás között
 S azt mondanám: megyek népemmel együtt,
 A pusztító tatárhoz, a ki csábít,
 Együtt raboljunk, — és miénk az ország
 Ha másért nem: hogy bőszt Csanád vezérnek
 Torkára forrasszam bitang beszédét...
 De nem teszem. Pogány isteneim
 A vérbosszút még szentnek hirdetik
 De ez az ősz (Juliánra) egy más hitet tanított,
 Melynek harmatja érte homlokom.
 Az új hit, — néked régi kell hogy legyen —
 Bocsanatot s becsületet tanít.
 Én, hüvelyébe rejtve kardomat,
 A durva sértést elnyelem. A vallás,
 A melyre fölesküdtem, szenteket
 És vértanúkat ismer. Szent előttem

Király személye, — szent ez ifjú lány,
 Kinek szemében riadt lelke ül
 S hazájaért remeg... S ha vértanú kell
 Hát az leszek, de kardom ki nem rántom
 Csak, hogyha a király parancsol így.

ABIGÉL.

Tüzeld... Tüzeld...

(Csanádhoz, a ki megdöbbsent.)

Csanád... Hát gyáva lettél?

KUTHEN.

Lovag vagy.

JULIÁN.

Jó keresztény...

MARGIT.

Boldogasszony...

Oltalmazd.

CSANÁD.

(Küzdelem után.)

Gyáva kún... félelmed leple

Ez a nemes felbuzdulás. A szó

Takarja gyávaságodat. Kard ki kard.

Mit nekem udvar, pap, barát, király

És vallás? Megsértett levente és

Vezér vagyok. Mérd össze vélem kardod...

(Fegyvert ránt, Edömérre tör.)

EDÖMÉR.

(Kirántja kardját.)

Ez orgyilok... Nem...

(Többen, Kuthen, Erna, Julián Edömér elé állanak, őt védve.)

CSANÁD.

Védd magad...

BÉLA.

Csanád...

EDÖMÉR.

(Kardjával Béla elé lép.)

A mit mondtam, az áll. Megállok annál,
Itt a kardom, király. Fegyvertelenre
Sujtson, ha tud...

(Béla lábai elé teszi kardját.)

MIND.

Mi ez?

ABIGÉL.

No, sujtsd le hát

Margit szerelmesét!

CSANÁD.

És megteszem.

Van oly hatalmam itt, mint a királynak.

(Feléje rohan.)

MARGIT.

(Sikoltva Edömér elé veti magát, testével védi.)

Előbb hát engem... Engem ér e kard
S ha őt levágta: szívem vágta ketté, —
Mivelhogy ez a szív övé...

MIND.

Ah...

MARGIT.

Kimondtam...

E szörnyű percz észbontó gyötrelmében
Kivallom azt, mit lányszívemnek mélyén
Rejtettem...

BÉLA.

Margitom...

CSANÁD.

No hát; igaz?...

MARA, BELUS ÉS TÁRSAIK.

Való, — való...

KUTHEN, ERNA, JULIÁN.

Őt szereti?

EDÖMÉR.

(Térden Margit előtt.)

Szeretlek...

CSANÁD.

(Abigél mellett áll, a ki folyton tüzelni látszik.)

Ezért kívánom vérét...

BERNÁT, JULIÁN.

(Csanád elé sietnek, kezét megragadják.)

Már elég.

BELUS, MARA.

Csanád... Csanád...

BÉLA.

Az Isten ujjá,

Bölcs rendelése intéz minden dolgot,

Az ő intése ez... Elég, ha mondom.

Királyi szómra: nyugalom... Elég.

(Közéjük lép.)

Szét, ellenséges kardok... Le a fegyvert.

(Csanádhoz közeleg.)

Béla király, az Árpád törzsiből,

Elvetve fegyverét, mint egykor Imre,

A fenevaddal szemben áll... Merészed

Érinteni e fölKent homlokot,

Melyen szent István koronája fénylik

Évszázadok dicső fényében, akkor is,

Mikor ereklyeként pihen... Le kardod...

Vagy engem üss át legelőbb vele.

(Szembe áll Csanáddal, Abigél elfordul.)

CSANÁD.

(Lassan megtörik s kardját leejti).

De a boszút ki nem veszed szivemből...

BÉLA.

De szembenézek azzal is... urak,
 Leányom, Edömér lovag, s te szent ősz,
 Ki végtelen mértföldek rémsorát
 Jártad meg híradással, én, Árpádok
 Trónján talán utolsó, három őszám
 Nevét viselve, érzem, látom azt,
 Hogy a veszélyben csak hívekre, jókra,
 Nem alkuvókra támaszkodhatom.
 Mivel az Isten ilyen tudnom adta
 Margit szerelmét, lányom szive titkát,
 Mivel megértém Edömér szavát:
 A gyűlöletnek vészes tengerén,
 Mely a tatárnál szörnyebben körül vesz,
 Csak hű szivekre támaszkodhatom
 S azokat hozzám érczkapcsokkal fűzöm.
 Margit leányom, eljegyezlek imé
 Kuthen fiával... Edömér lovag,
 Magyar vezér vagy s lányom jegyese.

MIND.

Ah... Halld...

CSANÁD.

Még ezt is?!

ABIGÉL.

Túrd! . . . segítlek én!

KUTHEN, ERNA.

Király!

MARGIT.

(Szótlanul áll, az ég felé, majd Edömérre tekintve, kulcsolt kezekkel).

Az ég arája vágytam lenni,
Mert nem reméltem, hogy azé legyek,
Kihez lelkemnek fehér szárnya vont.
Legyen meg a Te szent akarod.

EDÖMÉR.

Én Margitom! Nincs érdemem szivedre.

MARA, BELUS, CSORNA, KESSELEŐ.

Nem jól cselekszik.

CSANÁD.

És én tűrjem ezt?

(Béla ujra tiltólag eléje lép, Juliánnal).

ABIGÉL.

(Csanád kezét megragadva).

Most már enyém lesz.

CSANÁD.

(Haraggal rántja el kezét kezéből).

ABIGÉL.

És a boszúdé...

CSANÁD.

(Ujra megragadja Abigél kezét).

Az már igen.

BÉLA.

Te szent, ősz férfiú,
Végső erőddel emeld föl karod,
Ezernyi mértföld vándora, te Isten
Követje: áldd meg ezt az uj frigyet.

CSANÁD.

Ah...

(Csorna, Mara, Belus, Kesseleő körülveszik, csillapftva, alko-
nyodik).

JULIÁN.

Szemem homályosúl... de látok, látok
Homályon át egy ragyogó világot,
Amelybe irva fényes jóságék...
Érzem dobogni nemzetem szivét,
S kezem e két ifjú fejen nyugasztva

(Az előtte tárdelő Margit s a feléje hajló Edömér fejére teszi
kezét).

Szálljon ajkamra jóságék malasztja.
 Melyekből néma balsorsunk beszél.
 . . . Szörnyű jövő, iszonyú veszély,
 Fekete felhő, villámos, végetlen,
 Pusztuló ország, véres rémületben
 Kiirtott nép, futó, szegény király,
 Ki nemzetéből senkit sem talál.
 Várak helyén csontvázas gyom, üszök,
 A templomok falán fekete rög,
 Csatamezőn eltemetetlen holtak,
 Kik egykor e nép vértanúi voltak,
 Király, király . . . Szörnyű sors vár reád.
 Te el fogod temetni ten hazád . . .

(Az alkonyat piros fénye tör be, mind rémülten, összeborzadva

állanak.)

De él egy Isten a felhők felett,
 Kinek nagy tervei vannak veled,
 A holt országot feltámasztanod
 S ujjaáteremtni, — néked adatott.
 Azért, megáldom, imé, megtörötten
 Ezt a kötést . . . Éljétek túl, ti ketten
 A nagy halált, s köszöntse lelketek
 Feltámadásunk ünnepét (Bélához) veled.
 Azért én népem, nemzetem, királyom,
 (Viziószerűleg maga elé mered, fölkel, Bernát támogatja).
 Legyetek egyek. Szent testvériség
 Áraszsza rátok végtelen kegyét.
 Az a kevés, maroknyi hű sereg,

Amely követni kész fegyveredet,
 Legyen megáldva. Szünjön a viszály.
 Béke legyen, hisz közelg a halál.

(Csanád előre akar törni, de Julián tekintete lebilincseli).

Nemzet hóhéra lenni ki akar?
 Maroknyi népem, nemzetem, magyar,
 Ez a kötés legyen zászlód, jelképed,
 E sziveket hagyom örökbe néked,

(Hangja gyengül).

Mig lelkem könyörg Istenünk trónján fenn,
 Magyarok... Összetartás... Ámen. Amen.

(Visszahanyatlik).

BÉLA.

Ámen.

MARGIT, EDÖMÉR.

Úgy legyen.

KUTHEN.

Az Isten mondja ezt,
 S én hódolok... Baráti jobb kezet,
 Ti magyarok,

(Mind. Csanád, Belus és néhány párthive kivételével, kardjait elvetve, jobbjait BÉLA, Kuthen és Edömér felé nyújtják).

MIND.

Szent béke, egyetértés.

CSANÁD kardját melléhez szorítva, elfordul s Abigéllal indul, Julián Bernát segítségével fölemelkedik s áldó kezeit terjeszti a csoport fölé, elhaló hangon, átszellemült arccal).

Szent béke, összetartás... Ámen...

(Visszarogy, Bernát, Margit föléje hajolnak, Béla a csoport közepén áll, egyik kezét a magyaroknak, másikat Kuthennek nyújtva).

(A függöny legördül).

MÁSODIK FELVONÁS.

(Szin: Erkélyes terem a királyi házban. A háttér nyitott ivén át erkélyre vezető lépcső, kilátás a Dunára. Túl a dunán házsorok, templomok, környező tájék. A nyílás függönnyel elzárható. Jobbra, balra egy-egy ajtó, a bal a királyi szobákba, a jobboldali Margit királykisasszony hálófülkéjébe vezet. A jobboldali első színpalnál imádkozó-térdeplő. Baloldalon nagy színes üveg-ablak. A függöny felgördültekor Margit az erkélynél áll s a nyugvó nap fényében pirosuló vidékre néz.)

I. JELENET.

Margit, majd Apród.

MARGIT (egyedül)

Azt gondolom, — piros mennyboltozatra
Tekintve, hogy már ég a szemhatár
S a Julián-bészélte szörnyü képek
Életre kelnek. Szűz Anyám, oltalmaz.
... Mióta nem birtam szegény szivemmel
S kimondtam titkomat, (a térdeplő felé indul)
mint hogyha vétket,

Sulyos vétket követtem volna el.
 Krisztus arája voltam... Égnek szántam
 E lelket, szenvedésnek gyarló testem,
 S most fogadásom-szegve állok itt
 És érzem, hogy a szív erősebb úr
 A léleknél. Irgalmazz, szűzanyám!...

(A térdeplőre rogy).

APRÓD belép, körülnéz, lábujjhegyen tesz pár lépést, megpillantja az imádkozó Margitot).

MARGIT. (Észreveszi a neszt, fölemeli fejét).

APRÓD.

(Az ajtót kitarja, int kifelé, Bernát belép, az apródhoz siet).

Ez ép a kellő pillanat. Amott van.

II. JELENET.

Margit, Apród, Bernát.

MARGIT.

Ki az?

APRÓD.

Az ifjú szerzetes...

MARGIT.

A Julián

Testvére? ... Jöjj ...

(Int, Apród el).

BERNÁT (közeleg hozzá).

Királykisasszony!

MARGIT.

Kértem,

Hogy küldjenek hozzám. Mi történt?

BERNÁT (elkomorulva).

Meghalt.

MARGIT (kezait összetéve).

A szent öreg...

BERNÁT.

Kimúlt oly csendesen

Mint ott a fejedelmi nap... Lehúnyt.

Utolsó pillantása engem ért.

Utolsó áldásával engem áldott.

MARGIT (eléje térdel).

Részt adj belőle nyugtalan szívemnek

BERNÁT.

Áldott légy. (Kezeit föléje terjeszti).

S mitől nyugtalan szived?

MARGIT.

Először ürügyet kerestem arra,
 Hogy hívjalak. Az út ezer veszélyét
 Kivántam újra hallani, hogy én is
 Az élet-út ezer veszélye közt
 Megbátorodjam. Mégis, im, föltárom
 Lelkeknek atyja, néked aggodalmam.
 Jó szerzetes atyák s nénék neveltek,
 S én, ifjú lány, beoltottam szivembe
 Az égnek vágyát, s életezélül tűztem
 Magam elé a klastromot. Amott
 A zöld sziget, Duna-övezte kert,
 Mély árnyú fákkal, virág-himes gyeppe,
 Dalos madárral. Az lesz hajlokom.
 Így ábrándoztam. — S jött egy ifjú — és
 Belopta a szivembe jó-magát
 S az Isten úgy akarta, hogy e titkot
 Ország előtt atyám leplezze föl.
 A boldogságnak első villanása
 Vihart sejtő szivemben el se tűnt:
 Megdördült rá a lelki-ismeret
 Sötét szava s én reszketek előtte.
 Vigasztalásod várom, szerzetes.

BERNÁT.

Kevés időm van. Ez a fény lakása
 Nekem nem is való. Én távozom.
 Csak pár napig maradhatok körödben,

De addig szóm s imádságom tiéd.
 Isten virágnak alkotott. Amig
 A klastrom csöndje vett körül, ah, én is
 Magányról álmadoztam. De mióta
 Künn jártam, idegen föld vése közt
 Az élet viharában: látom, érzem,
 Hogy Istennek tetsző a küzdelem,
 Hogy szembe kell szállnunk az élet-tenger
 Hullámival és az a diadal,
 A melyet harczos lelkünk ott arat:
 Istennek tetsző legszebb áldozat.

MARGIT.

Te mondod...

BERNÁT.

Én, a szerzetes... Lemondás
 Nem liljom-lelkeknek való. Te ifjú szived
 Virág, a melynek nyilni kell. Isten szerelme
 Világot átölel. A te szerelmed
 Országot boldogítson — egy szív által,
 A melynek társaul szegődött. Élet,
 Buzdítás, lelkesülés támad abban,
 Ha társa lesz. Hallottad Edömért.
 A szive oltár. Láng azon szerelmed.
 Tenélküled hideg, leomlott templom,
 A melynek istenképe rombadől.
 Hagyd a lemondást nekem és azoknak
 Akiknek ez az öltöny szemfedő

S alatta holt szivek kihűlt világa
A túlvilágnak üdveért rajong.

MARGIT.

Te? a lemondás! Ifjú szerzetes!...

BERNÁT.

Lásd, amikor ez öltönyt föllevém
Ugy éreztem, hogy diadalt arattam
Magam s a csábító világ fölött.
S mikor kiléptem abba: első útam
Királyi termeidbe vitt, hová
Ősz Julián apámat elkísértem.
Éreztem, láttam akkor a vizsályt,
Mely kún s magyar között korán kitört
S azt csillapítani indultam. A csarnok
Bejáratánál kún sereg fogad.
Téged kísérték Isten templomába.
Nem ismertem királyi arczodat.
Fehér ruhás leánykák jöttek sorba,
Liljommal a kezükben. Köztük egy...

MARGIT.

Köztük egy...?

BERNÁT.

Te lelkedet kitártad,
Kitárom én is szívemet tenéked,

Hogy értsd meg : mit tesz az — lemondani? . . .
 Ott álltam én, a Kund lovag-nemzetség
 Utolsó sarja, durva szőrcsuhámban
 Nézttem fehér leányok szűz sorát
 S megláttam egyet . . és a durva mez,
 A mely takart, ólom-nehéz teher lett
 A sziv megmozdult . . Sátán incselgése
 Megejtett . . . Föllángolt ez ifjú lélek
 S én harcban álltam egy szent hivatással,
 A mely kötött, s egy hófehér angyallal,
 Mely vonzott . .

MARGIT.

És ki volt az?

BERNÁT.

Ifjú lány,

Magasan álló, . . . fejedelmi sarj . . .

MARGIT.

(Megdöbbenve.)

S te Kund lovagnak a fia? . . .

BERNÁT.

Az voltam . . .

Hiába ostromoztam testemet,
 Tövis, cilicium hiába gyötrött,
 Az élet követelte szent jogát
 S én ingadoztam . . .

MARGIT.

És? . . .

BERNÁT.

Magasbra

Emeltem szememet . . . Az ég felé . . .

MARGIT.

Az ég felé emelted . . .

BERNÁT.

És lemondtam . . .

S mikor megindult Julián apánk
A messze földre: én társul szegődtem,
Mert azt reméltem: száz mértföldnyi távol,
Ezer veszély s talán az elbukás,
Halál, — megorvosolják szívemet.

MARGIT.

És meggyógyultál?

BERNÁT.

Hosszú útamon

Ősz Juliánt egy eszme vezérelte:
A nemzet — élet . . . Engem — ez a kép.
S a hóiharban, dúvadak között,
A rengeteg veszélye közt, a puszták
Szomjában, éhségében, — egy talizmán:

A lánynak arcza, a kit el nem tudtam
 Feledni évek vándor-utjain. [újra,
 . . . Most visszatértem . . . Újra láttam, — s
 Megindulok . . . Talán van feledés.

MARGIT.

Ez a lemondás?

BERNÁT.

Az . . . Lassú halál.

Ne kárhoztasd te arra lelkedet.
 Isten örül a boldogoknak, Margit.
 Légy boldog . . . Isten rendelése ez.
 Hagyj elvérezni szenvedésben minket,
 Kiknek szenvedni, elvérezni kell . . .

MARGIT.

S ha látod őt: mit művelsz véle szemben?

BERNÁT.

A kötelesség durva vértezetje,
 A hit hideg aczélja fenyverem.

MARGIT.

Ó, ezt a fegyvert — én is ismerem.

BERNÁT.

Légy boldog, — áldott . . . le ne mondj s szeress.
 Mert a lemondás kínja kétszeres.

Szivébe vág annak, a ki szeret
 S boldogtalanná tenne — tégedet.
 Boldogtalanná tenne egy apát
 S egy népet, mely remélve néz reád.
 Hagyd a lemondást nékem és azoknak
 Kik odaát tán boldogulni fognak,
 A kiknek enyhülés a síri hant.
 Te üdvezülj fenn s boldog légy alatt.

(El lassan balra.)

III. JELENET.

Margit, majd Apród aztán Edömér.

MARGIT (egyedül).

Isten szava! . . . szerelmet hirdetett
 De lemondást lehel . . . A szeretet
 Nemcsak a boldogulás. Áldozat,
 Habár alatta szívünk megszakad . . .

(Az ajtóig ment, meddig csaknem Bernátot kísérte.)

Kis apródom . . .

APRÓD.

Kisasszonyom, parancsolj.

MARGIT.

Hívd a Kuthen fiát . . .

APRÓD.

Hisz Edömér
Régóta vár, — és téged látni óhajt.

EDÖMÉR.

(Nyomon követve az apródot, az ajtóban állott.)

És könyörög, hogy ajtódtól ne tiltsd el.

(Apród el.)

IV. JELENET.

Margit, Edömér.

(Pillanatig szótlanul.)

MARGIT.

Úgy lépj be hát — —

EDÖMÉR.

Először életemben,
E szent csarnokba, a melyben te élsz . . .

MARGIT (Zavarodottan, tekintetét kerülve).

Oly különös . . .

EDÖMÉR.

E titkolt szerelem,
A melyet oly régóta rejtve táplál
Szegény szívem . . . és ez az üdvezítő
Rokonszenv, mely a te szivedben ébredt,

Mint hogyha Isten úgy ültette volna
Két szívbe, tudtán kívül, titkosan,
Hogy az egy perczen, egy szép pillanatban
Lobbanjon föl s vessen reánk világot.

MARGIT.

Lovag... ne csúfolj, s rajtam ne kaczagj!...
Oly félszegen, — oly furcsán, kínosan,
Idegenül és szégyenkezve állok, —
Mikor kimondtam, — dehogy sejtettem még.
Hogy mit mondok, ha szemben állok veled?

EDÖMÉR.

Ne szólj... ne mondj te egy ígét se... nézz rám,
S én olvasok szemedből s azon keresztül
Szivednek mélységéből olyan írást,
A melyről ifjú lelked nem tudott.
Ott ragyogott te lelked szűz égboltján
A szerelemnek minden csillaga.
De míg a napfény tartott: egy se látszott.
Csak, a mikor ősz Júlián szavában,
Csanádnak durva támadásaiban
Halál-veszélynek éjszakája szállt ránk:
Fölragyogott mind, s most ott tündököl! —

MARGIT.

Mily szép... de mily szokatlan egy beszéd...
A klastrom nénéi, tisztos barátok

S czifrán írt imakönyvek mást beszélnek,
 E lángoló nyelv nékem idegen. —
 De mégis... Írva van, hogy pünkösöd napján
 Az egyszerű apostolokra lángnyelv
 Szállott alá s azok beszélni kezdtek
 És nemzetek tértek meg szózatukra...

EDÖMÉR (hozzámegy, kezét megragadja.)
 Ezt érzem én is...

MARGIT (Visszarántja kezét).
 Nem, lovag...

EDÖMÉR.
 Kezed
 Kezemben nem hagyod, szerelmesem?

MARGIT.
 A láng borítja mindkét arczomat
 S szívemben ismeretlen meleg ébred...
 Virág-illat veszen körül.

EDÖMÉR (Átkarolja).
 Szép Margit,
 Én jegyesem...

MARGIT (visszadöbbenve védekezik, majd lassan enged).
 Te jegyesed!... Az Isten,
 Atyám s az emberek előtt...

EDÖMÉR.

Előbb még!...

Atyád se tudta, senki sem gyanítá
 S már jegyesem voltál... Én, messze földön,
 A kún vidék virágos tájain
 Kicsinyke gyermek, játék-ijjal lestem
 A röpke madarat s a gyenge őzet;
 Te itt, az ős Dunának habzó partján
 Az üdvösségről álmadozva jártál
 Mint kis leány, virágot szedegetve,
 S már fönn az égen, a mi csillagunk
 — Két messze csillag — már közeledett.
 Egy égi kéz összébb meg összébb vontá
 Aranyugárít s egybefonta lassan
 ... S közelgtem én egy távol nagy hazából
 S jöttél te szembe Isten templomából
 S a küszöbön találkoztunk... És akkor
 Ott fenn az égen az a titkos újj
 Csillagsugárból, fényből megkötötte
 Mi szíveink közt a végső bogot.
 Megérted ezt?

MARGIT (Edömér vállára dől).

Most kezd derengeni

Itt. . . s itt . . . (fejére és szívére mutat).

EDÖMÉR.

És én, ki előbb lettem jegyesed,
 Mintsem szerelmemet bevallhatám

Neked titokban, — ím, nyitva találom
 Az éden ajtaját, a mely előtt
 Azt hittem: lángpallossal cherub áll
 Mely visszatiltsa a nemrég pogányt . . .

MARGIT (fölríadva).

Pogányt? . . .

EDÖMÉR.

Ne rettenj össze, kis galambkám . . .
 Fölvettem régesrég az új hitet
 S hogy azt megértsem: birom szivedet . . .

MARGIT.

Nem . . . nem . . .

EDÖMÉR.

Te visszavennéd? Megtagadnád?

MARGIT.

Nem . . . nem veszem . . . De kettőnk szive közt
 Van egy istenség . . Neve: kötelesség,
 S oltári lángja: fájó áldozat.

EDÖMÉR.

Miről beszélsz?

MARGIT.

Ó, ismeretlen nyelv ez
 Tenéked, kún levente . . . Áldozat:

Erény . . . lemondani magunk örök
 Boldogságáról, hogy más ezerek
 Egy nép, egy nemzet boldoguljon . . .

EDÖMÉR.

Margit! . . .

MARGIT.

Te meg nem érted ezt . . . de az a lángnyelv,
 A melyről szóltál: megvilágosított
 S föloldá nyelvemet . . . talán megértesz . . .

EDÖMÉR (hévvel magához öleli).

Értsd meg: szeretlek . . .

MARGIT (hirtelen kifejtözve öleléséből).

Én is . . . én is . . . én is! . . .

De jobban szeretem népem s hazámat
 S te jobban kell, hogy szeresd a tiédet,
 Mintsem mi kettőnk boldogsága által
 Tovább lángoljon pusztító viszály . . .

EDÖMÉR (megdőbbenve).

Te . . . ezt? . . .

MARGIT.

Az első pillanat varázsa
 Megoldá nyelvemet és lekötötte
 Hideg gondolkodásunk menetét. De most
 Hogy az első, boldog mámor kihült,

Imette, — érzem, értem a csapást,
 A melyet, kún levente, mi kötésünk
 Apám trónjára s nemzetemre zúdít,
 Mikor közelg a halálos veszély.

EDÖMÉR (tompán).

Értlek . . .

MARGIT.

Ha mi lemondunk, ha megtörjük
 Innen szívünket vérző áldozatban :
 Csanád s a lázadó vezérek ajka
 Nem nyilhat vádra. Vége a haragnak.
 Atyám szilárdan áll a trón fölött
 S egy egyetértő országnak parancsol,
 A melyet nő-szív ketté nem szakít.

EDÖMÉR.

És ha Csanádé lennél?

MARGIT.

Senkié,

Csak Istené . . . Viszem szívemben képedet,
 Mint ama szerzetes a vándor útra,
 Az elhagyott pusztáknak viharában,
 És azzal ébredek, azzal csukom le
 Siró szemem . . . Neked feledni könnyű.
 Csata mezőjén, a tett harczterén
 Terem dicsőség, mámor és siker

Nekem zsolozsma szól s az olvasó
Fogyó gyöngyként pereg le újjaim közt,
Mig arczom rideg márványra tapad.

EDÖMÉR.

Nagy lélek ifjú testben, virág illat
A töviskoszorún . . .

MARGIT.

Az lesz sorom. —

EDÖMÉR.

Szavad parancsnak kéne hogy vegyem, —
De nem birom . . . Vérem föllázad . . . égek, —
Az ara-csók előtt hideg lemondás,
Sötét halál a nászi ág helyett
S két liliom-kar ölelésitől
Távolszakadva — a halál csontváza
Karoljon át, — s a menyegzői ének
Helyett a harcz üvöltő ércz-kutyái
Köröskörül ? . . . Nem, Margit . . . ez lesujt . . .

MARGIT.

Az ara-csókot vedd . . . A feleség
Te lelked társa lesz és véled szenved,
Őrangyalul kísér a harczmezőn.

(A letérdelő Edömérhez megy, szelíden homlokon csókolja.)

EDÖMÉR.

(Hévvvel megragadja Margit kezét.)

Margit . . .

MARGIT.

(Kiragadja kezét Edöméréből.)

A szent kötés áll . . .

(Visszalép, aztán Edömér lemondó mozdulatára áldón terjeszti fölé kezeit.)

Ég veled . . .

(Lassan megindul.)

EDÖMÉR.

(Utána akar menni).

Nem . . . nem . . .

MARGIT.

(Néma fájdalommal tiltja vissza, — búcsút int, el.)

EDÖMÉR.

Ó bánatos szerelmi óra,

Első, — s utolsó . . . Nem . . . ez nem lehet! . . .

Fölkeresem atyámat s a királyt.

Még visszatérek . . . vagy elbujdosom

A néma szégyen s fájdalom elől, —

Csanád kardjába dőlök, vagy az ellen

Dárdáinak tárom ki szívemet —

Mivé legyek? . . .

(Közben besötétedett. — Indul. — A Duna túlsó partján a házak ablakaiban fény gyúl ki.)

V. JELENET.

*Bernát az utóbbiak alatt lassan bejött, —
Edömér.*

BERNÁT (Edömért fölismerve).

Ah, Edömér lovag . . .
Téged kereslek. A király bivat.

EDÖMÉR.

Megyek. Föltárom néki lelkemet,
A melyen Margit mély sebet ütött . . .
Ó! . . . e lemondás! . . . Nem! Én nem bo-
csátom. (El.)

VI. JELENET.

Bernát, majd Abigél.

BERNÁT.

Lemondás? . . . Ó szegény leány . . . a bánat
Vonzóbb, mint az öröm? . . . Lemond tehát?

ABIGÉL.

(Balról jön, lassan, óvatosan).

Az ifjú szerzetes. . .

BERNÁT.

Egy nőalak —
(Holdfény).

Ah . . .

(Fölismeri Abigélt).

ABIGÉL.

Oly szép ifjú ember . . . Mért levert?
Olyan fájdalmas érzés ül vonásin.

BERNÁT.

(Indulni akar, Abigél közeledik hozzá).

ABIGÉL.

Már csak . . . merem . . . és . . . megszólítalak.
Te messze jártál? . . . A kún földön is? . . .

BERNÁT.

Kún földön is . . . Hazád az, úgy-e bár?

ABIGÉL.

Hazám . . . Ó szólj egy kicsikét hazámról . . .

BERNÁT.

Mondd inkább: mit keressz itt e helyen?

ABIGÉL.

Nem szívesen látnak. Nagyon tudom.
De mert Csanádot keresem . . .

BERNÁT.

Csanádot?

ABIGÉL.

Azt . . . Készülőben van itt valami
A kúnok ellen. Meg kell tudnom mindent.

BERNÁT.

Nincs már oka Csanádnak . . .

ABIGÉL (felriadva),

Nincs oka? . . .

BERNÁT.

Nincs mért gyűlölni már a kúnokat.
Margit nem lesz az Edömér neje.

ABIGÉL (felkiáltva),

Ah . . . Nem lesz? . . .

BERNÁT.

Csendesen. Meghallanak.

Beáll a béke. Edömér lemond.

ABIGÉL.

És ő Csanádé lenne? — Nem, — soha! . . .

BERNÁT.

Mit tudsz te abból? Mit tehetsz te arról?
Szegény leány . . . nagyok útjából térj ki,
Mert eltipornak . . .

ABIGÉL.

Nem én! . . . Nem! . . . Soha! . . .

BERNÁT.

És mit tész annyi ellen?

ABIGÉL.

Csak egy ellen.

És az az egy, — megbánja . . .

BERNÁT.

Nem szeret?

Holott te szereted? — És van-e kényszer
A mely szeretni készsége azt, ki nem tud?
Nem szeretett e téged valaki,
S te megvetetted, — avagy eltiltottad
Magadtól, — és az mit tegyen? . . .

ABIGÉL.

Szeretni?

Engem? . . . (Felkaczag).

BERNÁT (elkomorúl).

Nos? . . . tán nem is lehet?

ABIGÉL.

Nem . . . rossz vagyok . . . Nem érdemes
szeretni

Csak egyet ... azt az egyet szeretem,
 Mert megvet ... Épen azért szeretem.
 A ki utánam járna: kigúnyolnám,
 Arczul verném, — és eltaszítanám ...
 De azt a büszkeséget, a mely engem
 Vet meg s taszít el: — azt ... azt meg-
 töröm ...

BERNÁT.

Hát nincs nagyobb, ... nincs magasabb erő,
 Mint szerelem, s mindig csak szerelem?
 Azt nem lehetne összetörni? És
 Fölötte urrá nem lehetsz?

ABIGÉL (felkaczag).

Talán ...

Te is szerettél? ... és meg tudtad törni
 A szivedet? ... (Elgondolkozik).

BERNÁT.

Megkövült

Szívvel uralkodtam a szenvedélyen
 És messze mentem ...

ABIGÉL.

El, ... a kún hazába,
 Az ősi földre ... Ó tudom, ... tudom ...

BERNÁT.

No lásd, ... a boszú undok és félelmes.
Tégy hát le róla, — és ne költs vizsályt.

ABIGÉL.

Letenni róla? ... Akkor nem szeretnék.
A ki szeret: nem tud lemondani,
Vagy nem igaz, hogy szeretett. Barát,
Tanult mesterséged hazudni annak,
A ki vigasztalást keres ... Engem, ...
beszéded
Nem csillapít le és meg nem vigasztal.
Nagy láng van itt benn ... Szó nem oltja el.

BERNÁT.

Én uralkodni tudtam egy pokol
Fölött. —

ABIGÉL.

Az ördög nem tűr el uralmat,
S én bennem az lakik. De ha szerettél
Valaha ... valakit ... úgy nyújts kezet,
Segíts nekem ... Én, egyszerű leány,
Mit én tudom: mit, s hol kell kezdeni?
Vezess te ... és én majd szót fogadok.

BERNÁT.

Tudj meg mindent: mi készül itt s mikor?
A kápolnában fölkereshetsz ... Várlak.

ABIGÉL.

Jó . . . elmegyek . . . Te menj az istenedhez —
 Én majd a sátánokkal czimborálok
 És egyikünket — (Margit szobája felé tekint).
 majd csak megsegít . . .

(Elindul jobbfelé, de lépéseket hallva, hirtelen megáll, ujját
 ajkára teszi, Bernát kezét megragadja, hallgatást int neki, aztán
 mozdulattal jelzi, hogy távozzék. Bernát el, Abigél az erkélyre
 vonul. Esteledett).

VII. JELENET.

*Csanád, Kesseleő, majd Edömér. Abigél az
 erkélyen.*

CSANÁD (Kesselővel jön).

Ki tart ma őrséget?

KESSELEŐ.

Én, meg Belus.

CSANÁD.

Megmondtad Edömérnek?

KESSELEŐ.

Ide jön.

CSANÁD.

Mikor beszéltél vele?

KESSELEŐ.

Az imént.

CSANÁD.

Hogyan fogadta fölhívásomat?

KESSELEŐ.

Levert, komor volt. Arcza földerült,
Hogy elmondtam neki izeneted.

CSANÁD.

Megértett?

KESSELEŐ.

Meg. De jönni hallom.

CSANÁD.

Végezd.

Az őrzarást. Ma még találkozunk.

KESSELEŐ (jelentős tekintettel).

Itt. Jól tudom, hogy senki sem zavar.

VIII. JELENET.

Csanád, Edömér. Kesselő.

KESSELEŐ (a belépő Edömérhez).

Köszöntlek. (Csanádhoz). Elvégeztem.

CSANÁD.

Köszönöm.

EDÖMÉR.

Eljöttem.

CSANÁD.

Jó.

EDÖMÉR.

Tudom hogy mit kívánsz;
Állok elébe.

CSANÁD.

Annál jobb.

EDÖMÉR.

Királyi

Parancs lefegyverezte jobbomat
Imént. De kihívásod (szivére mutat) itt maradt,
Szivembe írva. Annak ki nem térek.

CSANÁD.

Tehát levente vagy, — ha kún vitéz is.

EDÖMÉR.

Ne sértsd fajom. Velem van ütközésed.
A harczot véled megvívom.

CSANÁD.

Ezt vártam.

A boldogság s a diadal nem járnak
Most egy uton.

EDÖMÉR.

Ne bölcselkedjél. Vége
A boldogságnak. Margit egyikünké
Se lesz. Vívok tehát tevéled
A becsületért.

CSANÁD.

Lemond! . . . Úgy van remény.
Biró a kard legyen. Az, a ki győz
Kivívja boldogságát, hogyha bírja.

EDÖMÉR.

Az enyémnek te vagy a gyilkosa.
Azért kívánom én halálodat.

CSANÁD.

Az enyémnek meg akadályja vagy te,
Azért kereslek életre, halálra . . .

ABIGÉL (az erkélyen).

Ah . . .

EDÖMÉR.

Leskelődnek? . . .

CSANÁD.

Mindegy,
A harczot meg nem hiusítja senki,
Hacsak magad nem.

EDÖMÉR.

Gyanúsítasz?

CSANÁD.

Én? . . . Nem.

(Közelebb lép.)

De egyszer már kitértél fegyveremnek . . .

(Edömért félrevonja, titkon, csaknem sugva, fojtott dühvel beszél.)

ABIGÉL.

(Azalatt elhagyja az erkélyt, s míg Csanád Edömért az előtérig
vonta, kionson, — menetközben :)

El a királyhoz . . . Szóljon a barát.

(El).

IX. JELENET.

Csanád, Edömér, az előtérben.

CSANÁD.

Éjfél ha kürtöl a királyi őrség
A parton, ott, a nyúlak szigetével
Szemben, a füzes mentén...

EDÖMÉR.

Egymagad...

CSANÁD (ajkába harap).

Félsz?...

EDÖMÉR.

Én magam jövök.

CSANÁD.

Hozz hát magaddal
Négy kún vitézt. Hozok magammal én is
Négy lovagot. Ha meghal egyikünk:
Ne mondja senki orvúl-gyilkolásnak.

EDÖMÉR.

Legyen.

CSANÁD.

S hogy tudd, kiket hozok, — imé —

(Kiszól az őrterembe.)

Belus, Kund, Csorna, Kesseleő, — sietve...

IX. JELENET.

Előbbiek, Belus, Kund, Csorna belépnek.

BELUS.

Jövünk. Csak Kesseleő hiányzik.

CSANÁD.

Hol van?

KUND.

Az örsi tisztet végzi.

CSANÁD (Edömérhez).

Ők azok.

Hiszem, hogy ismered egyenkint őket...
Élet-halál harc pártatlan tanúit.

KUND, CSORNA, BELUS.

Mi ott leszünk.

EDÖMÉR.

Az én vitézeim
Apám házában vannak. Elhozom...

CSANÁD (szavába vág).

Szükségtelen (gúnynyal). Én bízom benned.

EDÖMÉR.

Nem úgy. Lovag-szokás. Várj rám. A harcz
Kettőnk közül egyiknek életébe
Kerül, s a gyilkos kard nem tűr bizalmat.

XI. JELENET.

Előbbiek. Béla, Bernát, Abigél, fegyveresek.

BÉLA.

A gyilkos kard nem tűr bizalmat, mondog?
Úgy hát nem tűrök engedetlenséget
S a mi király-erőmből megmaradt
Azzal megtörlek, engedetlenek.
Nem tiltottam meg ezt a bajvívást?
Ki merte a lohadt üszköt megint
Új lángra szítani?

(Mind megdöbbennek.)

EDÖMÉR.

Én, uram király...

BÉLA (megütközve, fájdalmasan).

Fiam... (Leküzdve felindulását.)

De mindegy... A királyi szó
Mindenkinek parancsol, — és legelsőbb
Saját szívemnek, s a királyi kard

Szeretteim fejére sujt legelsőbb
Ha kell... Vegyétek el kardját.

EDÖMÉR.

Uram

Király...

BÉLA.

A palotának foglya vagy.
Most, a mikor csekély dandáram,
A melyek gyors hívásra egybegyűlnek,
Velem vonulnak Tolna táborába —
Most kell lefegyvereznem Edömért.
A jobb karom bénul meg... ámde mindegy.
Őrség! Feleltek érte. El nem hagyja
E házat jöttömig. Vigyétek.

KUND.

Értjük.

BÉLA.

A tábor indul, s én vele. A kürtjelt!

(Künn többszörös kürtjel.)

S most el! Virasztok én is, és ha kell:
Szemben találod, engedetlen szolgál,
Királyod fegyverét!

(El a fegyveresekkel.)

XII. FEJEZET.

Előbbiek, Béla s fegyveresek nélkül.

CSANÁD (Edömérhez).

Add kardodat.

(Mialatt Edömér leoldja kardját s átadja, Abigél titkon Bernáthoz ment.)

ABIGÉL.

Eredj Margithoz, gyorsan, —
Én maradok... Nem múlt el a veszély.

BERNÁT.

Kit féltesz, te boldogtalan?...

ABIGÉL (szenvedélyesen).

Csanádot...

Ha ezzel harczra kél, (Edömérre) úgy halva van.

BERNÁT.

Értem... Megyek.

(El balra.)

XIII. JELENET.

Előbbiek, Bernát nélkül.

ABIGÉL (Csanádhoz).

Legyen-e táncz az éjjel?
A kún leányok cziterája szól már —
Elhajtsam őket?

CSANÁD (jelt vált az őrkkel).

Nem. Ez jó ürügy.

Eredj. Szóljon a dal. Csörögjön a dob, köszöntyű,
Zengjen a czitera. Mi mulatunk.
A kún királyfi vőlegény... Ihaj!...

EDÖMÉR (leverten, keserűn).

Igen... a kún királyfi vőlegény — —
Mulassatok...

ABIGÉL.

Majd hivlak... (Hizelegve, Csanádhoz,
csörgős dobjára ütve, távozóban.) Lovagom...

XVI. JELENET.

Csanád, Edömér, Csorna, Belus, Kund.

EDÖMÉR.

Remélem: szembeszállasz mindezekkel?
Királyi szóval, — börtönző parancscsal?...

CSANÁD.

Mikor fogadtam én királyi szót?
Most legkevésebbé... Eljössz, úgy-e bár?
A kardot — ott lenn — megkapod.

EDÖMÉR.

Te is, — remélem.

CSANÁD.

Majd elválík. Addig

Eredj békében.

EDÖMÉR.

Nem a kardom nélkül.

CSANÁD.

Nesze az ényim... (az őrséghez)

Hogyha tán keresnék:

Mutassátok fel elvett kardját.

EDÖMÉR.

(Átveszi a Csanád kardját.)

Jól van...

Verjen meg hát a saját fegyvered.
Vitézeimmel eljövök. Hadd tudjad:
Kikkel megyek?

CSANÁD.

Jó.

(Künn víg zene zendül.)

Szól már a zene...

EDÖMÉR.

(Köszöntve Csornát, Belust és Kundot).

Egy kicsinység. Megvártok. Visszatérek. (El).

XIV. JELENET.

Csanád, Kund, Csorna, Belus, majd Abigél.

CSANÁD.

Ez a verembe fut.

ABIGÉL.

(Beszalad, virággal a fején, kezében csörgős dob.)

Nos lovagok?

Táncolni fel... Vigadni fel...

(Magában, titkon).

Mi történt?...

CSANÁD.

Most még nem érkezünk... Ügyelj az ajtón,
Ha nem jön-e még vissza Edömér?

CSORNA.

Vigyázz... ez kún leány...

CSANÁD.

Értem bolondúl,
Kutyám, ha kell; hű, mint az egy halál.

KUND.

No, — mégis...

CSANÁD.

Ejh...

(Megöleli Abigélt, megcsókolja.)

Nézd, — úgy-e, kis tündérem,
Engem szeretsz?

ABIGÉL.

(Sötét tekintettel nézi.)

Csak... téged, — téged... téged —

(Ellőki magától.)

CSANÁD.

Durczáskodol?

BELUS.

(Az erkélyre mutat.)

Amott... Eredj oda.

A hold világa süt. Szólj, hogy ha látod.

(Az erkély felé készíti Abigélt.)

Így nem hall semmit.

ABIGÉL.

Rossz szellem... ne hagyj el.

Sátán, segíts... Ki kell hallgatnom őket.

(El az erkélyre, folyton figyelve.)

CSANÁD (halkan).

Beszéltetek mindenkivel?

CSORNA.

Beszéltünk.

BELUS.

A füzes mentén kétszáz. Ott levágjuk.
A palotában negyven.

CSANÁD.

Az elég.

CSORNA.

A Kuthen portáján Mara az ör,
Az majd beléjük fojtja ott a lelket.

KUND.

Azonkívül a kúnok sátorvárát
Körülvétettem parti seregemmel.
Minden kún ellen egy.

CSANÁD.

Elég.

CSORNA, BELUS.

Elég.

(Abigél megfeszített figyelemmel hallgatódzik, de nem hallja őket.)

CSANÁD.

Mig én Edömért elcsalom magammal:
Marát küldjétek szerte. Minden őrt
Hadd járjon végig. Edömér a fő.
Ha ezt elcsaltam messze s ott levágjuk:
Fejetlen hull szét a kún csorda.

BELUS.

Minden

Meglesz. S a jeladás?

CSANÁD.

(Összébb vonja őket. Abigél előbbre jő.)

A hármás kürt-jel.

CSORNA (hátratekint.)

Ez leskelődik...

CSANÁD (ráriad).

Mit akarsz?

ABIGÉL (ijedten).

Közelg

Egy sisakos vitéz.

BELUS (az erkélyre siet).

Ez Kesseleő.

KUND (Abigélre riad).

Eredj...

CSANÁD (nevetve).

Ugyan ne reszkess tőle...

(Abigél hátravonult.)

XVI. JELENET.

Előbbiek, Keselleő.

KUND.

Reszketés...

Én — — s reszketés?!..

CSANÁD.

Siess... jer, Kesseleő,

Mit végeztél?

KESSELEŐ.

Már elrendeztem mindent.

A Kuthen háza táján négy vitézzel

Ha jól sejtem, hát Edömért találtam.

CSANÁD.

Az erre tart. Bort osztottál-e bőven?

KESSELEŐ.

Kilencz tömlővel van még.

CSANÁD.

Úgy jer és halld.
Velem jösz a füzeshez — népeiddel.

KESSELEŐ.

Kétszázzal. Azt tudom. Már ott lappangnak.
Mara a Kuthen pitvarában áll,

(Abigél az erkély függönyét szétvonva figyel.)

És kérdezi a jeladást.

CSANÁD.

(Összébb szólítja őket.)

Tehát:

Éjféli hármas kürtszó. Mara adja.
Közben hadd zengjen itt a czitera
S a csörgős dob, — a hármas kürtszó közben
A tárogató zendül. — Harmadikra
Lángbaborúl a kúnok sátor-vára
Kuthent leszúrnak, — népét öldösik,
Míg ott mi Edömérrel végezzünk.

MARA.

S ha téged Edömér lesujtana?

(Abigél halkán felsikolt.)

MIND.

Mi az ?...

ABIGÉL (zavarát leplezve).

Jön Edömér . . . négy fegyveressel . . .

CSANÁD.

Tudom . . .

(Int, hogy menjen vissza az erkélyre.)

CSORNA.

Vigyázz . . .

ABIGÉL (Csanádhoz simulva).

Veszélybe mégy, Csanád?

CSANÁD (Abigél eltávolítva, tréfásan).

De abba ám . . . (társához.) Bizzátok csak

Azzal a kúnnal majd én végezek. [reám.

(Abigél izgatott tekintettel méri végig őket, hátravonul.)

KUND, KESSELEŐ.

Vigyázz . . .

CSANÁD.

Csak jöjjön . . .

BELUS.

Ott leszünk mi is . . .

(Abigél újra előre jön.)

CSANÁD.

De addig közbe egy se merjen vágni

Míg én — — —

KESSELEŐ (vésztjósólólag).

A második csapásra véged.

ABIGÉL.

(Elfojtott sikolylyal Csanádra borul.)

CSANÁD.

(Eltolja magától Abigélt. Göggel.)

Majd meglássuk . . . (Abigélhez.) Eredj mulatni
[most.

ABIGÉL.

(Sötét tekintettel, dobját daczosan megrázza, tompán:)

Megyek . . .

CSANÁD.

Csak tánczolj . . .

ABIGÉL (Margit szobájára mutat).

Csend . . . Meghallanak . . .

MARA.

Még ott imádkozik a kápolnában.
Vecsernyét mondanak.

ABIGÉL (felvillanó szemmel).

Majd visszatér.

CSANÁD.

No, — akkor? . . . Eb fél már a hatalomtól.
Eddig a kúnok, — most mi vigadunk.

Hajrá . . . haj! . . .

(Abigél, a szorongás kifejezésével, nézi.)

Ti pedig: vigyázatok.

MIND.

Meglesz.

ABIGÉL.

(Megpillantja a nyíló ajtót, hirtelen előre jön, Csanádhoz.)

Ah . . . itt jön.

CSANÁD.

El . . . (jelentősen.) Mulatni.

(Az érkező Margitot meghajlással üdvözlik, aztán mindnyájan el.)

XVII. JELENET.

*Margit jő, nyomán Bernát, Apród s egy
hölgy.*

BERNÁT.

(Megpillantja Abigélt, az jelt ad neki, s Csanád és társainak távozása után hozzá siet, míg Margit az erkély felé megy.)

Megmondtam a királynak . . .

(Abigél az előtérbe vezeti Bernátot.)

ABIGÉL.

Új veszély...

MARGIT.

(Apródja nyakát átölelve, annak vállára támaszkodik s nézi a holdfény előntötte tájéket, az erkélyen.)

Nézd... arra kanyarog a Duna árja, —
Ahol születettél — ott a kis falu.

APRÓD.

Királykisasszony... bocsás oda engem!...

BERNÁT.

(Ezalatt Abigéllal az imázsáig jött előre.)

Úgy végünk... a király táborba szállt
Kicsiny hadával, — ezek holnap reggel
Indulnak utánna.

ABIGÉL.

Sohasem indulnak.

Az éjjel még kitör a lázadás.
Leöldösik fajtámat... ah, — de mit
Nekem a kún?.. Csanád s Edömér vívna.

BERNÁT.

Király tilalma ellenére?

ABIGÉL.

Ejh, —

Királyi tilalom, — s Csanád?!. Nekem

Sem a király, sem vője, — de Csanád
 Mi szivem tépi... Tartsd vissza a kúnt...
 Az ő viaskodása lesz a jel...

BERNÁT.

Ha visszatarthatom még Edömért:
 Talán lehetne...

(Megpillantja az apróddal előre jövő Margitot.)

A királykisasszony...

MARGIT (kísérő hölgyéhez).

Térj csak pihenni...

(Abigélhez, Bernáthoz s az apródhoz.)

Menjetek ti is...

(Az imazsámolyhoz megy. Apród szövétneket hoz s a falra tűzi.
 Udvarhölgy el, meghajlással. Margit az imazsámolyra térdel.)

XVIII. JELENET.

(Kund az őrséggel a háttéren átvonnl. Az Apród összevonja az
 erkély függönyét, Bernát és Abigél pillantást váltanak, s Bernát a királykisasszony felé megy.)

MARGIT.

(Felpillant, észreveszi Bernátot.)

Imádkozom...

BERNÁT.

(Mély megindulással tekint rá, majd legyőzve felindulását.)

Imádkozzál tehát

A vőlegényedért is . . .

MARGIT.

Nincsen többé . . .

Lemondtam róla. Ne legyen vizsály

A magyarok s kunok közt. Béke szálljon

Á háborgó szivekre, — s békezálog

Az én lemondásom.

ABIGÉL (titkon).

Ah . . . vége akkor!

BERNÁT (benső meghatottsággal).

Szent szívű lány . . . imádkozzál tehát

Veszélyben forgó felebarátodért,

Az árva Edömérért . . .

ABIGÉL.

(Jelekkel int Bernátnak, hogy szóljon.)

MARGIT.

Hogy ? . . . azt mondd :

Veszélyben forgó ? . . .

Váradi: Szent Margit asszony.

BERNÁT.

(Közel hajol hozzá.)

A halálharang

Csendül az éjjel. Csanád s társai
Felhasználják a király távozását
S kitör az összeesküvés.

MARGIT.

(Megdöbbenve, révedezve.)

Ki mondja azt?...

BERNÁT.

(Abigélre mutat, a ki alázatosan előre jő, Margit kezét megcsókolja.)

MARGIT.

A kún leány! . . . Te rémeket látsz.

ABIGÉL.

Nem! . . . nem! . . .

Királykisasszony . . . Nem a fajomért :
Csanádért reszketek.

MARGIT.

Az nem lehet.

Atyám békét parancsolt. Edömér
Szivéről én lemondtam. Miért kelne
Hát új viszály?

BERNÁT.

Te áldott lelkű lány!

Liljom-szived maga szerint ítél.

A régi gyűlöletnek pislogó

Parázsa vet most lobbot. Beletört

Csanád szivébe a tövis. Kitör most

A rejtett, vad harag.

MARGIT.

És Edömérrel?

ABIGÉL.

Az ő halála lesz a jeladás —

(Margit felsikolt.)

Amely után népem sorát kerítik.

MARGIT.

(Leküzdve nagy felindulását.)

Az nem lehet... De ha lehetne is:

Mit tennék én, törékeny, gyenge lány

Ez uralomhoz nem szokott kezekkel?

(Titkon Bernáthoz.)

Tudósítsd a királyt . . .

BERNÁT.

Mérföldre van már,

S ki nem bocsátanak a várból, — mert Csanád

Az örparancsnok.

MARGIT.

Abigél . . .

ABIGÉL.

Királyhölgy,

Én a fűzeshez sietek, ahol
Csanád és Edömér párbajra kelnek
S ahonnét elmaradnom nem lehet.
Megőrülnék, ha nem látnám. —

MARGIT.

Úgy nincsen —

Nincsen menekvés . . .

BERNÁT.

Egyedül Istennél . . .

ABIGÉL.

Ejh . . . Nagyobb úr a sátán . . Légy velem ! . .

BERNÁT.

Ha Edömért megkérné . . . parancsolnál
Szívének . . .

MARGIT.

Melynek megtiltottam azt,
Hogy szeressen? Ó, testvér, az a szív
Vigasztalást , . . boszút keres!

BERNÁT.

Úgy meghal.

ABIGÉL.

Ö — vagy Csanád... Nos, halovány király-
 Ki vértanúi lemondásba dőlve [lány,
 Megnyugszol abban, a mi szivet gyilkol,
 Te, a ki fönn, a trón lépcsőjén állasz,
 Ki parancsolhatsz s védelmezheted
 Azt, ki szeret és a kit te szeretsz, —
 És gyáván, tehetetlen nézeð, várod,
 A míg piros vérét kiontják?... tűröd,
 Hogy általverjék?... Nos, tanuld meg tőlem
 Az utcák gyermekétől, kún leánytól,
 A por férgétől: hogyan kell szeretni?
 Én elmegyek... s ha kardjuk éle csattan
 S egymásra tör: én közéjük rohanva
 Fehér keblemmel tartom fel a szúrást,
 A mely Csanád szívének fut... Feltartom
 S megmentem... Te csak imádkozz... Imád-
 Olvasd csak a hulló vércseppeket [kozz
 Én majd magam vérzem. Királykisasszony,
 Nem irigyellek.... Te csak kérd az Istent.
 Én majd a sujtó kezét ragadom meg
 S ha összetör: szerettem, — meghalok.

(Elrohan.)

MARGIT.

(Megdőbbenve utánna mered, mintha vissza akarná hívni, —
majd leereszti karjait.)

Mint irigyellek, kún leány...

(Bernáthoz.)

Testvérem...

Imádkozzál érettem — és bocsáss meg...

BERNÁT.

(Meghajlik, indul. Margit szintén.)

(Tompán.) Isten legyen velünk, s nekünk irgal-
[mas.

MARGIT.

(Megfordul. Visszatér Bernáthoz. Halkan.)

Mondd csak, testvérem... Megbocsát az Isten
Azoknak, a kik annyira szeretnek,
Hogy szívüket áldozzák érte föl?...

BERNÁT (tompán, szomorún).

Meg... megbocsát.

MARGIT

(újra elfordul, meg visszatér. Csendes küzdése folytonos).

S azoknak is, a kik
Nem bírva lelkük viharával, — végre
Felejtik az erényt, — lemondanak
A becsületről... mert nagyon szeretnek?...

BERNÁT.

Az Úr mondotta: «megbocsáttatik
Az ő vétke, mert nagyon szeretett...»

MARGIT.

Üdvözlégy, testvér... Köszönöm.

BERNÁT.

Dicsérjük

Az úr nevét.

(Indul lassan el. Apród a szövetekkel kikiséri. Margit nagy,
mély küzdelmet folytat önmagával.)

XIX. JELENET.

Margit, Apród.

MARGIT.

Kis apródom, — én édes gyermekem...
Jer asszonyodhoz... jer, hallgass reám.

APRÓD.

(A hang komolyságától megijedve, odasiet.)

Hallgatlak... Mi bajod, kis asszonyom?

MARGIT.

A lantod vedd elő, — úgy fáj a szívem —
Tán tudsz rá orvosságot! —

APRÓD.

Ó, tudok —

Fájó leánysziv legjobb orvossága
Szerelmi dal...

MARGIT.

Apród! Zsolozsma inkább...

APRÓD.

Nótát tudok szerelmes gerlepárról,
Mely elszakadt az ősi rózsafáról
És messze szállt —

MARGIT (leül, fejét a támlányán hátrahajtva).

Arról dalolj...

APRÓD (lankiséret mellett).

Ki tudja: messze, — távol valahol
Egy rózsza nyílt a réten
És illatos virága közt,
A lomb alatt, középén
Mikor legszebben mosolygott a nyár
Fészket rakott
Szerelmes gerlepár...

MARGIT (mintegy álmodozva).

Szerelmes gerlepár —...

APRÓD.

Vihar jött . . . meginog a fészek
 Rózsának szirma hull —
 A gerlepárt a vészek
 Riasztják mondhatatlanul. —
 Elmenekültek — s messze, messze jár
 Egy erre, — arra más,
 Szerelmes gerlepár . . .
 S elvált a két szerelmes, így esett —
 S bolyongott szerteszét
 S látott a gerle pávát, hímeset,
 — Dalos tengeliczét,
 Fejedelmi sast és dalos fülemilét,
 Melynek dalától zeng az esti lég —
 De nem tetszett neki — s csak másra vár
 Itt egyik — más amott,
 Szerelmes gerlepár.

MARGIT (mindig a középén áll).

Szerelmes gerlepár...

APRÓD.

S lakott a gerle fényes palotában
 Erdők virágsorán —
 Ringatta pelyhes párna lágyan
 De későn és korán
 Csak vissza fáj a gerleszív
 A rózsató felé

S a gerlepárhoz . . . a ki hív
 A míg föl nem lelé —
 S felejtve az egész világ —
 Elég nekik egy rózsaaág —
 Melyen gerléje vár.
 Csak ottan él, csak ott szeret —
 A boldog gerlepár! . . .

MARGIT (zokogva).

A boldog gerlepár —

APRÓD.

(Eldobja a lantját, s odasiet, melléje térdel.)

Te sírsz, kis asszonyom? . . .

MARGIT.

Nagy, nagy az én keservem... Kis apródom
 Eredj... siess... szökj ki a palotából
 S keresd föl Edömér vitézt.

APRÓD.

A mi gerlénket?...

MARGIT.

S mondd... kérd... titkon, könyörögj!...

APRÓD.

Mit mondjak néki?

MARGIT (arczát kezeibe rejti).

Hogy jőjön tüstint.

APRÓD (bámulva).

Hozzád?

MARGIT.

Hozzám... hozzám...

APRÓD.

És azután?

MARGIT (küzdelemmel).

Vezesd a csarnokig,
S akkor siess, siess mint a madár,
Mely szabad röptét nyerte vissza, — menj
Le, délnek, hol szülőfölded van, arra,
Ott, ott vonult el haddal a király
És lóhalálban nyargalj s hívjad vissza,
Ha még eléred... Kibocsátanak,
Remélem...

APRÓD.

Engem... a királykisasszony
Apródját?... Mindig.

(Elsiet.)

XX. JELENET.

Margit, egyedül.

MARGIT.

Légy velem
 Te, istenanyja... édes Boldogasszony
 Leányod megfelelkezik hitéről,
 Leányszivéről, becsületéről s éjjel
 Egy férfiút hivat magához s kéri,
 És arra kéri, hogy szeresse őt. [tennem,
 ... Nem ... Lehetetlen az ... De meg kell
 Különben meghal... s én is meghalok.

(Künn a zene hangzik föl, majd az őrseg zaja.)

El... várjuk... Ezek ne lássanak.

(El, hálókamarájába.)

XXI. JELENET.

*Az őrseg, Kund, Mara, Csorna, Kesseleő,
 Csanád, — szemközt velük Apród, Edömér,
 négy kún vitézzel.*

CSANÁD.

Minden helyén...

APRÓD (szemközt jön Edömérrel).

Isten hozott utamba.

(Megpillantva Csanádot.)

Ah...

EDÖMÉR (az apródhoz).

Ide törekedtem. (Csanádhoz.)

Itt vagyok.

Imé, vitézeim.

CSANÁD (Kesseleő, Csorna, Mara és Kund-ra mutat).

Itt az enyéme.

Urak, lenn a fegyverteremben majd
Tanácskozhattok. — Én már indulok.

(Edömérhez.)

Te is, remélem.

EDÖMÉR.

Tüstént.

(A vitézekre.)

S ők követnek.

CSANÁD.

Enyéme is.

(Köszönti őket, el. Edömér köszönti a vitézeket, kik jobb felé távoznak, s magukkal viszik a szövétnekeket. Sötétség. Edömér ekkor indulni akar, — Apród eléje áll, visszatartja.)

XXII. JELENET.

Edömér, Apród.

(Háttérben holdfény.)

APRÓD.

Maradj . . .

EDÖMÉR.

Hát ki hivat?

Nem mondtad, — azt hittem: Csanád.

APRÓD.

Mivel

Ott lenn a négy vitéz előtt titokban

Nem szólhattam . . . (Titkon.) Margit király-
[kisasszony . . .

EDÖMÉR (összerezzen).

Margit? . . . Apród . . . Nem álmodol?

APRÓD.

Ő küldött —

S én engedelmeskedtem . . . Most megyek

És megjelentem, hogy találkozám

Veled útközben, és hogy itt vagy . . .

(El Margit után.)

XXIII. JELENET.

Edömér, majd Margit.

EDÖMÉR (az apród után tekint).

Itt? . . .

Nem a Csanád új cselvetése ez?

Hogy visszatartsan s bélyeget süssön rám —

Vagy csoda történt? . . . Megbénítja jobbom . . .

MARGIT.

(Az ajtóban hirtelen megjelenik, palástja levetve, hosszú, fehér ruhájában. A baloldal nagy színes ablakán most kezd bevilágítani a hold, melynek fénye a jelenet folyamában egyre erősödik.)

Eljöttél . . .

EDÖMÉR (feléje rohan).

Hát igaz? . . .

(Hirtelen visszalép.)

Mire való volt

Megint föltépni a sebet?

MARGIT.

Miért?

Begyógyítom a föltépett sebet,
Mert érzem, hogy vétettem ellened
S igaztalan valék.

EDÖMÉR.

S megbántad?

(Megragadja kezét.)

MARGIT (hirtelen visszarántja kezét).

Nem . . . Nem . . .

EDÖMÉR.

Úgy mért hívtál?

MARGIT (zavartan).

Mert . . . mert . . . rosszul esett,
Hogy úgy váljunk el . . .

EDÖMÉR (csalódottan).

Hát mégis lemondás?...

MARGIT.

S te nem tudsz... nem akarsz lemondani?...

EDÖMÉR.

Ó, hogyha így előttem állsz, te ifjú
Szépséged minden édességivel:
Akkor lemondjak? ... Margit ... Margit ...
[Margit! ...

(Feléje siet, át akarja ölelni.)

MARGIT (visszariad, eltaszítja).

Nem ... Edömér! ...

EDÖMÉR.

Ah... Ismét eltaszítasz?...

MARGIT.

Nem érintette férfikéz e testet...
Lelkem megrázkódik lehelletedre
És szívem elszorul a félelemtől,
Ha érintesz...

EDÖMÉR.

Nem értelek...

MARGIT.

Nem... Menj!... Menj!...

Én tartóztatni nem tudlak!...

(Künn első kürtszó.)

(Margit összerendül, egy lépést tesz Edömér felé.)

De mégis...

De mégis...

(Edömér vállára teszi kezét, ki elfordult.)

Edömér... Szeretsz te engem?...

EDÖMÉR.

Arczomra írva még nem olvastad le?

Lelkemnek vallomását nem értetted?

Förláldozott éltemmel s kivont kardommal

Nem győztelek meg?...

MARGIT.

De igen... igen...

EDÖMÉR.

S te kételkedni tudsz?...

MARGIT (mély bensőséggel).

Már nem tudok...

Csak egyet... egyet...

(Künn távoli tárogató.)

Isten... A ki látsz!...

(Edömérhez.)

Csak egy bizonytságot... Lemondanál
Érettem?...

EDÖMÉR.

Újra a lemondás?...

MARGIT.

Nem... Nem...
Nem a szivemről... Dőreség... Nem arról, —
De többről annál...

EDÖMÉR.

Több?... Nincs a világon
Mint a te szived...

MARGIT.

Lovagi nevedről, —
Dicsőségedről...

EDÖMÉR (hévvel, odaadással).

Mindenről... te érted...

(Hirtelen eszmével.)

De mégis... egyről... Közeleg az óra...
Hogy elfelejthetém...

MARGIT.

(Kínos, feszült várakozással figyeli.)

Miről beszélsz?...

EDÖMÉR.

(Felsőhajt . . . megfordul, az erkély függönyét szétvonja, kitekint.)

A csillagok már magasan ragyognak, —

A gönczöl rúdja fordul... Menni kell...

MARGIT (hirtelen).

Nem... Nem...

EDÖMÉR.

Mily különös... Lemondást hirdetsz, —

Elutasítasz, — én elcsüggedek

S boszúra vágyom. Kivont kardomat

Te megállítod... Ide hívsz... Repülve

Jövök hozzád... — te eltaszítasz, — meg-meg

Magadhoz lánczolsz, — és e késő óra,

Ez a beszéd... te, szép királykisasszony,

Lelkemnek békességét megzavarják...

Megyek... A kötelesség hív: — megyek.

MARGIT (szorongva).

Azt mondtad: minden áldozatra kész vagy —

Érettem —

EDÖMÉR. (hozzá siet, kezét megragadja).

Újra mondom: kész vagyok.

MARGIT (mélyen lehajtva fejét, arcát rejtve).

Tehát: ne menj el...

EDÖMÉR.

Itt maradjak?... Ó,
Ne vedd el eszemet... Margit... Szeretsz?

MARGIT.

(Egész testében megrendül, küzd ellene.)

Jaj énnekem... bocsáss...

EDÖMÉR.

Nem, nem... Szeretsz:
Érzem, s szeretlek én is, mint az Isten
Szeretni rendelt...

MARGIT.

Ó bocsáss... bocsáss...

EDÖMÉR.

Te hívtál vissza...

MARGIT (küzdve).

Én boldogtalan, —
Hová legyek?...

(Kitépi magát karjai közül, visszaroohan az imázsámolyhoz, rá-
támaszkodik, arcát karjaival takarva.)

EDÖMÉR.

Margit... Te gúnyt üzesz
Belőlem... (Feléje indul.) Nem bocsátalak...

MARGIT.

Nem... nem... hagyj el!...

(Második kürtszó.)

Én Istenem!...

EDÖMÉR.

A kürtjel... Élj tehát

Oly boldogúl, mint én nem élhetek...

(Indul.)

MARGIT.

(Utána rohan, mellére veti magát, átöleli.)

Nem... nem bocsátalak...

EDÖMÉR.

De kell... Bocsáss...

Lovagi hírem, jó nevem parancsol —

MARGIT.

Imént azt mondtad: nincsen több a földön
Nincsen nagyobb, mint szívem és szerelmem
Az most tiéd... Maradj...

EDÖMÉR.

E szív

Csalóka fényt, tűnő reményt kínál csak,
Egyszer hív, — másszor eltaszít... Nem
[értlek...

Margit... menyasszonyom...

MARGIT.

Az... az vagyok,
Menyasszonyod... Az Isten megbocsátja,
Hogy így szeretlek... Csak ne menj... ne
[hagyj el...

EDÖMÉR.

Csak nem rémít veszély?...

MARGIT.

Magamra hagyva
Rémek vesznek körül... Magamra hagyva
Megőrülök —

EDÖMÉR.

Remegsz...

MARGIT.

Egész testemben,
Egész lelkemben...

EDÖMÉR (szorosan magához öleli).

Ó, tapadj szívemre,
Ez fölmelenget... Ez szerelmi lángnak
Végetlen árját ontja át szivedbe.
E két kar megvéd... Ó Margit, szeress...
Szeress...

(Künn tárogató.)

MARGIT.

Szeretlek...

(Karjait lebocsátja, rémült arccal lesi a tárogató szavát.)

EDÖMÉR.

Ne ily hidegen...

Ne reszkess... Ajkad biborló tüzét
 Tapaszd ajkamra... hadd szívjak belőle
 Új bátorságot —

(Meg akarja csókolni.)

Új erőt...

MARGIT (kitér csókja elől).

Ne érints...

Ez ajkat férfi-csók nem érintette, —
 Ez ajkon hangzott el a fogadás,
 Hogy nem érinti férfi ajka — nem —

(Kibontakozik öleléséből.)

EDÖMÉR.

Ah!... Hát erősebb fogadásod, mint
 A szived? Többet ér a pusztá szó,
 Mint ez az érzés, a mely áthevít?
 Én egy világról mondanék le érted
 S te egy lehelleten, egy fogadáson
 Akadsz meg?... Az a büszke, égostromló
 Érzés, a mely szemérmes hajadont
 Karomba kerget — gyöngébb, mint a szó,
 Melyet barátok csikartak belőle,
 Hogy rideg isten-áldozatja légy?
 Margit... Margit — ez nem szerelem...
 [nem az ...

Csek képzelet, mely engemet megejt
S halálra visz...

(A tárogató közelebb hangzik.)

El innen, — el, csalódni
Egyszer: elég... Ne csald magad te is —
Bocsáss — — —

(Kitekint, — rémülten.)

Ha késő?...

MARGIT.

Téged hív valaki —
Te menni készülsz... Ó, te csalsz meg engem
Ki tudja: melyik kún leány...

EDÖMÉR (elutasító mozdulattal).

Ah...

MARGIT.

Egy más,
Szebb nálam...

(Edömér nemet int.)

Nem... nem tudom, mit beszélek,
Csak érzem: elvon tőlem valami.
De nem bocsátlak... Nem... Nem... Nem
[bocsátlak —
Maradnod kell...

EDÖMÉR.

De hív a becsület — —

MARGIT (karjait eléje tárva).

De visszatart a szerelem...

EDÖMÉR.

A szerelem...

A melynél erősebb egy fogadás —

MARGIT.

Egy fogadás —

(Harmadik kúrtszó.)

MARGIT.

(Összerendül, kétségbeesetten kitör.)

Nem... Nem... Nem erősebb...

EDÖMÉR (szívéhez kapva).

Megyek...

MARGIT.

(Hozzárohan, megöleli forrón, hévvel.)

Nem... Nem bocsátlak... Nem bocsátlak...

Az életed... Az életem... Ne erről...

Ez nem győz meg... Ez nem tart vissza...

[Nem...

Szivem — szerelmem — lelkem a tiéd —

Karodban tartasz... Ne bocsáss el...

EDÖMÉR.

Isten...

Megőrijt... Csudaszép leány!... Arám!...

Bocsáss... Könyörgök... Hív a becsület
Lovag-erény... vitézi bajvívásra — —

MARGIT.

Nem... bajvívásra nem bocsátalak...
Ez áldozat mutassa meg: szeretsz-e?
Azt mondtad: a világon mindened
Vagyok... Szeress hát... Ámde áldozd, —
[áldozd]

Fel én nekem e viadalt... Im, — látod,
Egy fogadást török meg... Nőd leszek...
El a lemondás hideg ostorával

(Edömér küzd).

Nézd... Nézd, hogy ég a Margit szive érted,
Nem érzed, hogy te vagy most mindene,
Az erénye, üdvössége, — Istene?...
Ó Edömér... most nem hagyhatsz el engem,
Vagy nincsen benned üdv és szerelem...

(Ajkára tapad. Hosszú csókban forrnak össze.)

(Künn tárogató.)

EDÖMÉR.

Véremnek minden cseppje agyamon
És ereimben láng, tűz csörgedez...
Margit... szerelmem... üdvösségem, — él-
[tem, —
Mindent felejték érted és szeretlek —

Mindent föláldozok s tiéd vagyok — — —

(Térdre omlik Margit előtt. Margit átöleli, megcsókolja.)

(Künn távoli moraj, a mely növekszik s egyre közeleg. A távol égen piros fény gyúlad föl.)

MARGIT (fölriad).

Nagy ég... Mi az?...

EDÖMÉR.

Fegyverzörej?...

MARGIT.

Nem... Semmi...

EDÖMÉR.

De az!... Keresnek...

MARGIT.

Hadd keressenek...

(Karjaiba veti magát.)

Te az enyém vagy... nem bocsátalak...

Megvédelek.

(A zaj közelebb hallatszik. Piros fény.)

EDÖMÉR (az erkély felé megy.)

Vagy téged én...

MARGIT.

(Eléje siet, az erkély függönyét összerántja.)

Ne ... nem ...

Ne nézz oda ... Ide, — arczomra nézz,
E könyeket nézd ... e mosolyt ... tiéd,
Tiéd az mind ... teérted él s hal el ...

EDÖMÉR (átkarolja).

Te édes lány ... mily boldoggá tettél te ...

(Künn erősbülő zaj. A piros fény bevilágít. Távol szaggatott
kürtszó.)

Mi ez? — — —

MARGIT.

Nem ... Semmi — semmi — —

EDÖMÉR.

Lássam ! ... Lássam ...

(Az erkély felé siet)

MARGIT (eléje rohan, visszatartani törekszik).

Ne menj ...

EDÖMÉR.

Miért ? ...

MARGIT.

Meglátnak és megölnek ...

S megölnek ... ezreket ...

EDÖMÉR.

Megölnek, mondog, —
S utánam ezreket?... Bocsáss!...

MARGIT.

Nem... Meghalsz,
Ha oda még...

(Eléje veti magát.)

Cselt vetnek... Törbe csálnak, —
Legyilkol ellened... Csanád...

(Küzd vele.)

EDÖMÉR.

Ah, — végre...

Ezért... Ezért hát...

(Eltaszítja magától, az erkélyre rohan, széttépve a függönyt,
kitekint.)

Láng és gyilkolás...
A véreimet öldösis...

(Künn erős kiáltás.)

Áruló...

EDÖMÉR.

Én?... Áruló...

MARGIT.

Az Istenre!... Maradj!...

(Eléje veti magát. Edömér vonszolja, küzd vele, az előtérig.)

EDÖMÉR.

Te itt marasztasz... szerető karokkal,
 Mig véreim... atyám... halálveszélyben, —
 Vérük kiontvá... és én rejtve... itten
 Szerelmi órán — — — biztonságban...
 [Isten — ...
 Te meggyaláztál...

MARGIT (eléje rogy, elhaló hangon).

Mert szerettelek...

EDÖMÉR.

Ah!... Kigyó!... Nem hiszem!... Szövet-
 [keztél
 Velük... Ah véreim!... Atyám!...

(Ellökl magától, Margit a földre rogy, Edömér sietve indul kifelé.
 Künn új fegyverzaj és kiáltások. Kuthen rohan be most Edömérrel
 szemközt, feje bekötve, sebesülten, kezében tört kard, szembenáll.)

XXIV. JELENET.

Margit, Edömér, Kuthen, kún vitézek.

KUTHEN.

Te hitvány!...

Te áruló!... Szerelmi órán... csókba
 Fojtod a kötelesség szent szavát?
 Míg véreidre orgyilkot emeltek, —

S te... Margit — — Béla lánya... Iste-
[nek!...

(Hanyatlik.)

EDÖMÉR.

Atyám... az élő Istenemre...

MARGIT (révedezve tekint körül).

Kuthen!...

KUTHEN.

Ne szólj... Halálos sebből vérzem, — —
Csak perczeim vannak még... Nincs erőm
Kardot emelni, — mert lesujtanálak.

De átkomat... még... eldöröghetem.

Te becestelen — — nevedre érdemetlen — —

Te apagyilkos... Átkozott légy!

(Elhanyatlik. Kúnok felfogják.)

MARGIT (sikolylyal térdreomlik).

Isten...

XXV. JELENET.

*Előbbiek, majd Csanád s vitézei. Később
Béla király és az udvariak, harczosok s az
apród.*

CSANÁD (Edömér felé rohanva, kivont karddal).

Itt vagy, kalandor, — gyáva... Itt rejteztél?

Elérlek itt is...

(Reá akar törni.)

MARGIT (eléje veti magát).
 Őt nem... Engem!... engem!...

BÉLA KIRÁLY.
 (Kiséretével berohan, kivont karddal Csanáddal szemben áll.)
 Későn érkeztem...

EDÖMÉR (atyja holttestére mutat).
 Nézd, király!...

BÉLA KIRÁLY.
 (Margitot megpillantva, elejti kardját, rémülten.)
 Leányom!...
 Künn ellen... Itt benn romlás és halál...
 Ország!... Megásott sírod tárva áll...

(Edömér atyja holtteste mellett letérdelt. Csanád, Béla király előtt, ki előtte térdelő leányáért hajolt le, lebocsátja kardját.)

(A függöny hirtelen legördül.)

HARMADIK FELVONÁS.

(Szin: Batu khán sátora. Keleti szőnyegekkel és fényes fegyverzettel diszitett sátor; a jobboldalon mennyezet alatt pompás kerevet. A háttér felé a sátor szőnyegfalai szétvonvák s azokon át csillagos éjjeli tájék látszik. A sátorfalakon égő szövétnekek. A kerevettől jobbra az előtérben nagy réz füstölő, melyből füst kavarg. — A kereveten a függöny felgördültekor Batu khán fekszik, mellette Aga áll. Lábainál a földön Aissa és Timur ülnek. A színen lenge öltözetű tánczosnők keleti tánczot járnak. — A háttérben húros hangszeren s fa-fúvón zenélő tatár muzsikuskok. Aissa, kezében czitera, énekel.)

I. JELENET.

Batu, Aga, Aissa, Timur, zenészek, tánczosnők.

AISSA.

Hűvös éjjel néma szárnya
Ráborul a messze tájra,
Allah háza oly magas,
Boltozatja csillagos,
Csillag-ablakos.

(Odakünn zaj. Batu fölegyenesedik s egy intéssel kiküldi Agát és Timurt, azok a tánczosnők csoportján át kisietnek, nemsokára visszatérnek Tunguzzal, aki a kerevet előtt mélyen meghajol.)

II. JELENET.

Előbbiek, Tunguz.

BATU.

Mi az?

TUNGUZ.

Uram,

BATU (int).

TIMUR.

Szünjék a táncz...

AGA.

Elég...

(A tánczosnők részint a sátor falához, részint a bejárathoz vonulnak).

TUNGUZ.

A vezető, az a magyar fogoly...

BATU.

Nos? ...

TUNGUZ.

Megszökött...

(Aga és Timur a harag és meglepetettség jeleit mutatják. Aissa a tánczosnők közé megy).

BATU.

Ezer dzsin s gonosz szellem! . . .

Utánna . . .

TUNGUZ (zavartan).

Megtörtént . . .

BATU.

És elfogtátok?

TUNGUZ.

Utánna lőttünk . . .

BATU.

És? . . .

TUNGUZ (félve).

És . . . eltaláltuk . . .

BATU.

Barmok! Ki fog vezetni most, e bérczek
Vad tömegében? Járatlan erdőkön?
Itt pusztul el mind rengeteg hadam . . .

TUNGUZ.

Akad talán a fogoly magyarok közt
Ki elvállalja majd a vezetést.

BATU.

Elő velük!

(Tunguz, Aga gyorsan el).

TIMUR.

Konok e nép, uram,
Inkább kívájja körmivel szemét
Hogysen vezetni kelljen népe ellen.

BATU.

Majd meglátjuk. — Így elveszünk.

TIMUR.

(A besiető Agára és Tunguzra mutat, akik a fogoly magyarokat
vezetik).

Ihol . . .

III. JELENET.

*Előbbiek, magyar foglyok, férfiak, nők,
gyermek, köztük Bernát, örök.*

BATU.

Előre . . .

(A fegyveres örök durván előre taszigálják őket).

Van talán közöttetek,
Ki tudja itt a bércek közt az utat?

(Foglyok mind némán a földre tekintenek).

Szabad lesz, s véle mind, akit kiválaszt.

(Hallgatás).

Vagy meghal mind, keserves kinhalállal.

(Gyermekek a nőkhöz simulnak, azok átölelve vigasztalják őket).

BATU (növekvő haraggal).

Rettentő kínhalállal . . . Egy se mozdul?

BERNÁT.

Igéret és fenyegetés hiába.

Leszámoltunk az élettel.

BATU.

Igen? . . .

S ha tüzre vetlek, vagy karóba húzlak,

Ha ló farkán tépetlek szét, kutyák,

Leszámolhattok akkor is? . . .

BERNÁT.

Igen.

BATU.

El mind a többi. Ez az egy maradjon.

(Aga, örök a foglyokat elvezetik. Tánczosnők, Aissa velük mennek).

IV. JELENET.

Batu, Tunguz, Timur, Bernát.

BATU.

Barát, — te szembeszállsz velem. No jó.
Mit hóhér-agy kigondol, kint, halált,
Azt rajtad végig próbálom sorjában.
Ne ingerelj! . . .

BERNÁT.

Hiába, khán.

BATU.

Vigyázz . . .

BERNÁT.

Az én lelkemre nem hatsz. Szenvedek,
Ha kell, de némán s szótlan meghalok.

TUNGUZ.

Tudod az utat? . . .

BERNÁT.

Jól. — A Paskatir

S a nagy Ungária földét jártam én meg.
S most, hogy testvérem s társam, Julián
Kimult, magam indultam a nagy útra.
De kezetekbe estem. Már most mindegy.

Mögöttem és előttem a halál,
 Ma érem el, vagy holnap ér utol
 Az egyre megy . . .

BATU (int).

(Tunguz kisiet s tatár harczosokkal s hóhérral tér vissza, kik
 körülveszik Bernátot).

Fogadsz-e szót, barát?

BERNÁT.

(Némán tagadólag int).

BATU.

Tépjétek le ruháit, parazsat! . . .

(Rárohannak, két katona izzó katlant hoz).

BERNÁT (térdre rogy a támadásra).

Csak egy rövid imát!

TUNGUZ.

Pokolra véled!

BATU.

Tépd! . . .

KATONÁK (rárohanva).

Eb! . . . ezudar! . . .

(A földre vetik).

TIMUR.

Meghalsz! . . .

BATU (a földön fekvőhöz rohan).

Összetiporlak! . . .

(A földön fekvő Bernát mellére lép).

Tüzes vasat!

(Kint erős kürtszó, többször).

V. JELENET.

Előbbiek, Edömér, kun vitézek.

BATU.

(A kürtszó hallatára Timurnak és Tunguznak parancsoló moz-
dulattal int).

TIMUR, TUNGUZ.

(A katonákkal a sátor bejáratához tódulnak, hol két oldalra válva
bebocsátják Edömért).

BERNÁT.

(Összetörve, felkönyököl, arcát kezére támasztja).

BATU.

Ki háborgat?

EDÖMÉR.

Kuthen vezér fia . . .

BATU (örömteljes felkiáltással).

A jó szerencse hoz! Hagyjátok ezt.

(A katonákhoz, akik ismét Bernát köré sereglettek).

El . . .

(Katonák, hódolva a fegyverekkel s tűzzel távoznak. Egy katona

Bernát mellé térdelve támogatja).

Hirnököd járt nálam. Vártalak.

EDÖMÉR.

Megjöttem. Minden kún vitéz velem,
 Ki a nagy gyilkolásból menekült.
 Vérkarikák futkosnak könyező
 Szemeim előtt. Apám árnyéka üldöz,
 Kit én, a nyomorult, a vak bolond,
 Asszonyi cselnek hitvány áldozatja
 El hagytam veszni, mint egy rossz ebet.
 De őseim vad istene tanúm,
 Hogy boszút állok Bélán, hivein,
 Leányán, táborán e szörnyűségért!

BATU.

Jó helyre jöttél. Itt lakik a bosszú.
 Innen fakad a vérfolyam. Itt gyujtják
 A lángot Béla s nemzete fejére.

EDÖMÉR.

És én segítlek benne!

BERNÁT.

Jaj nekem!

EDÖMÉR.

Kié e jajszó? . . .

(Tunguz és Timur Bernáthoz sietnek).

BATU.

És ez él? . . .

EDÖMÉR (megismeri Bernátot).

Uram, —

Engedj beszélnem ezzel . . .

BATU.

Hasztalan.

Daczolt velem, meghal.

BERNÁT.

Meg, nemsokára.

(Nehezen térdre emelkedik. Timur s a katona támogatják).

Nem félelem, nem összetört testem — de
Ez ölt meg, ez a szó, a mit kimondtál.

(Edömérre mutat).

EDÖMÉR (sötétén elfordul).

Barát, halj meg nyugodtan, én nem bántlak.

BERNÁT.

Megöltél! Te, az ellen táborában . . .
Te, Batu khán szövetségese? E szóval
Megöltél, szörnyű, — végzetes csalásnak
Vagy áldozatja, —

(Edömér türelmetlen mozdulatot tesz).

Még csak egy ígét.

(Batu int, hogy vigyék el. Edömér rövid küzdelem után feléje
fordul s megakadályozza hogy elvigyék).

BERNÁT.

Bűnös lehet e rémtettben mindenki,
Az udvar — és Csanád, — tán a király is,
De Margit, esküszöm a rám boruló
Halálnak angyalára, nem bűnös.
Nem, istenemre nem! . . .

EDÖMÉR.

(Mintegy szíven találva tagadólag int, mintha azt mondaná: nem
hiszem).

Hol hagytad őt?

BATU.

Ki ez s miről beszélsz?

EDÖMÉR.

Népem sorsáról.

Hagyd! (Bernáthoz). Mondd, hol hagytad Mar-
[gitot?

BERNÁT (főlegyenesedik).

Az élet

Végső határán. Haldokol szegény.
Mikor eljöttem gyászoló apácák
Elvitték őt magukkal a szigetre,
Hol egy kis klastrom áll.

EDÖMÉR.

Meghalt ? . . .

BERNÁT.

Remélem,

Nem éri meg a perczet, melyben jobbod
Apja szivére s nemzetére sujt.

BATU.

Vigyétek el . . .

EDÖMÉR.

Hová ? . . .

BERNÁT.

Találkozóra.

(Hangja egyre gyengébbé válik).

Egy fényes út vezet a siralom
Völgyéből oda fel, a nap honába :
A csillagokkal ragyogó tejút,
Melyen Csabának népe távozott.
Azon fogok haladni fölfelé

Az ős-hazába, melyben jó apáink
 Várnak reám . . . És a fehér menyország
 Ezüstös küszöbén ő száll felém
 A ki, hiszem, hogy megelőzött engem, —
 A lilium-arczú szép királyleány,
 Az én lelkemnek szűz menyasszonya,
 A kit szerettem egész életemben
 S e durva mezbe rejtett titkom zárát
 Csak a halál pattantja fel. — Megyek
 Hozzá . . . Ő . . . vár reám . . .

EDÖMÉR.

Testvér . . .

BERNÁT.

Maradj . . .

Én nem vagyok testvéred. Áruló vagy,
 Vétkednek ólomsulya majd alá von
 S fel nem repülhetsz . . . hozzá . . . Ő enyém lesz
 Ő vár reám . . . Megyek! . . . Margit! . . . Jövök! . . .

(Elhanyaglik. Kiviszik.)

VI. JELENET.

Batu, — Edömér.

BATU (pergament vett föl a kerevetről).

Égessétek meg hamvát . . . Ide nézz,
 Itt írja kémem, hogy a támadás

Apád s tiéid ellen tervszerű volt
S előre kieszelt.

(A pergament Edömér felé nyújtja.)

EDÖMÉR (tompá elmerültségében, mintha nem hallaná).

Meghalt . . .

BATU.

Ki halt meg?

EDÖMÉR.

Az én lelkem . . .

BATU.

Ne ábrándozzál. Rajta, —

Nincs veszteni való időnk . . . A had
Jobb szárnyát most vezérletedre bízom.

Indulsz velem ma még Sajó felé.

Szürkül. Egy óra múlva megvirrad.

Én indulok. Most fölverem hadam.

Hej, Tunguz, — riadót! . . .

(Künn harsonák, kürtök, össze-vissza.)

(A sátor megtel katonákkal.)

VII. JELENET.

*Előbbiek, Tunguz, Timur, Aga, tatárok,
kúnok, Edömér.*

EDÖMÉR.

(Amint a riadó elhal, még mindig maga elé meredve.)

Meghalt . . .

BATU.

Vezérek, —

Imé, a Kuthen fia, — jobb kezem,
S a jobbik szárny vezére... Véle mentek.

(Mind meghajlanak.)

MIND.

Vezess!...

EDÖMÉR (fölríad).

BATU.

Kezébe tettem fél hatalmammat;
Ki nem fogad szót; élte bánja meg.

(Mozgás a katonák között, Batu felveszi kardját.)

Megyek. — Az indulóra kürtszót!... (Edömérhez.)

Várlak...

A völgybe lenn elém kerülsz s vezetsz.
Te el nem árulsz. — Apád vére a zálog...

Előre...

(Elsiet. Tunguz, Aga s tatárok egy része véle megy.)

VIII. JELENET.

(Künn a lassan-lassan elhaló kürt-induló, csörgő dobokkal kísérve.
Edömér a szin közepén marad, a sátor háttérében Timur és a
katonák. Vörös fény tör be a sátor-ajtón.)

EDÖMÉR.

(A sátor aytájához megy s a távozók után tekint.)

Tán a hajnal fénye már?...

TIMUR.

Nem még, uram. Az a barát máglyája.
Most hamvad el . . .

EDÖMÉR.

(Megborzad. Leveszi fővegét. Egy pillanatig némán kitekiut,
aztán Timurhoz.)

Vidd a szövétneket! . . .

(Timur s két katona leveszik a sátor faláról a szövétnekeket
s eltávoznak. Nyomukban a többi harcosok. — Homály.)

EDÖMÉR.

(Imára kulcsolta kezét — s utánuk néz a vörös fény felé.

Te nagy Isten! . . . (Vad indulattal.)

Ejh, — nem imádkozom.

Kárhozzon el! Ni . . . hogy száll égre föl
A szikra-tábor . . . mintha egy-egy csillag, —
Akarna lenni odafönn! . . . S az egyik
Magasra száll — s elvész szemem elől . . .
Talán a lelke . . . és az égre száll; várd! . . .
És Margit várja . . . Nem . . . ne várd! . . . ne
Csak én reám várj, csalfa átkos szellem,
Hazug angyal, — fekete lilium,
Te bűnös szent, — te kárhozott üdvösség, —
Lelkem csapása, — átkom . . . mindenem . . .
(Leereszti a sátor ajtófüggönyét, előre jó, a kerevetre dől s zokog.)
Mi voltam én? . . . Vitézek dísze, — éke,
Hősök virága, — ünnepelt királyfi,

Király leány mátkája, — hadvezér,
 S most? . . . Árva, hontalan, földönfutó, —
 Tatár vezér a khánok táborában,
 Isten csapása, — magyar ostora . . .
 Kiket szerettem: mindtől idegen,
 Hazátlan, — s mégis — hazaáruló . . .
 Margit! . . . bemocskolt szent képem, leomlott
 Oltárom, — meggyalázott szűz arám,
 Hová, hová vezettél engemet? . . .
 Simítsd . . . érintsd meg forró homlokom,
 Mert szertepattan izzó agyvelőm
 S kiugrik bordájából tomboló [Margit! . . .
 Levente-szívem . . . Margit! . . . Margit! . . .

(Zokogva újra elborul s lassan megcsendesül.)

Ha vérbe fojtom fájdalmam, halálos
 Hörgésbe, — magyar vérbe kínomat:
 Boszut veszek . . . Két éjjel nem hunytam le
 Égő szemem . . . Tompult agyam nem gondol, —
 Zsibbadt szívem nem érez, sajdúl többet . . .
 Óh, álom-ország, gyógyíts, gyógyíts engem
 És orvosold meg szívemet, szegényt . . .

(Elszunnyad. A kerevet fölött a menyezet fala átlátszóvá lesz.
 Margit király-lány fénysugáros alakja jelenik meg. Az alvó nyug-
 talan lesz.)

MARGIT.

Tiporj el engem . . . Népemet ne bántsod.
 Felejts el engem, — de kiméld atyámat.

Váradi: Szent Margit asszony.

Hagyj eltemetve, — s véd meg a hazát . . .

(Az alvó nyugtalanul fel akar kelni, — de visszahanyatlik. Az álmokép eltűnik.)

(Künn távoli gyenge kürtszó.)

(A mennyezet oldala újra átlátszóvá lesz, s Kuthen király véres kendővel átkötött fejével, tört kardjával áll ott. Arczkifejezése rettentő. Hangja, mintha a sírból jönne.)

KUTHEN.

Korcs gyermeke nagy ősöknek, silány
Kún ivadék. — Míg éltem: asszonyért
Feledtél . . . Halva: állj boszút apádért . . .
Boszút — apádért . . .

(Edömér feljajdul álmában s ledobta magát a kerevetről, — Künn hajnalodik. Timur belép s földre vonja a sátor függönyét. Künn virrad.)

IX. JELENET.

Edömér, Timur. Majd kún vitézek.

TIMUR.

Virrad, uram vezér . . .

EDÖMÉR (feltérdel s a kerevetre támaszkodik).

Rettentő álom . . .

Széttépte a szívemet . . .

TIMUR.

Szeme zavart,

Az arcza lángol . . . (fenn.) Haragszol uram?

EDÖMÉR (magához tér).

Igen . . . Mit mondasz? . . . Ébred a sereg? . . .
 Állítsd hadrendbe.

TIMUR.

Meglesz.

EDÖMÉR.

Jőjj be aztán.

X. JELENET.

Edömer, majd Abigél, később Csanád.

EDÖMÉR.

Ott állt előttem. Selyme suhogását
 Hallottam . . . éreztem lehelletét,
 Fehér kezét kulcsolta énfelém, —
 Nékem könyörgött: «Védd meg a hazát . . .»
 . . . Aztán a véres, rettentő alak, —
 . . . Nem . . . Nem . . . Tovább ne kísérts,
 bűnös asszony.

Apám, — szavadra emlékezem
 És boszút állok, — rettentő boszút . . .

(Fegyvereit felcsatolja.)

ABIGÉL.

(A sátor bejáratánál, megjelenik a hajnal pirkadó fényében óvatosan körültekiut, nyomában Csanád. — Abigél belép a sátorba, hallotta Edömér szavait. — Abigél int Csanádnak, hogy maradjon kívül. Edömér megfordul.)

Sötét a sátor . . . Ott áll valaki . . .

(Edömér felé megy.)

EDÖMÉR.

Ki ez az asszony? . . .

ABIGÉL.

Abigélnek hívnak; —
És kún leány vagyok. Hallottam, hozzád
Futott a kún had.

EDÖMÉR (megdöbbenve).

Abigélnek hívnak? . . .
Mi balszerencse szárnya hoz felém? . . .

ABIGÉL.

Ez a gonosz szívem hozott. Van egy
Levente, a ki uram, istenem, —
Hogy ötöt én se hagyhatom.
Vele megyek a kárhozatba is . . .

EDÖMÉR.

Ez az. A kárhozat. És kit követsz? . . .

ABIGÉL.

Egy lovagot, ki most rokon veled,
 Egy boszuálló kart, mely most veled sújt,
 Szövetségest a magyar király ellen.
 Talán sötét a szándék, mely vezérli, —
 De itt a sötétség országa van, —
 Bár nincsen oly hatalma, mint neked,
 De sereget hoz és veled csatázik
 Hazája ellen . . . Aljas, úgy-e bár?

(Edömér összerázkódik.)

Még a tatár vezér is megborzad rá, —
 De hát az ördögök nem kérdik azt:
 Ki és miért került a kárhozatba?
 Testvéred az átok s gonosz nevében.
 Egymásra vagytok itt utalva mind . . .

EDÖMÉR.

Én nem, — legfeljebb a sátánra tán . . .

ABIGÉL.

Ez az, — a sátán . . . Szövetségesed . . .

EDÖMÉR.

Mutassa hát magát, — az átkozott . . .

(Abigél a sátor bejáratához ment s behívja Csanádot.)

ABIGÉL.

Imé, — Csanád vezér . . . Hatalmas úr,
 Béla királynak régi ellensége.

Lánya kezére vágyott . . . s a koronára.
 (Gúnynyal.) A lányt nem nyerte el! — a koronát
 Majd erőszakkal veszi el. Veled tart.
 Fogadd el szövetséges társadul . . .

(Künn az ébredő tábor moraja. Katonák lepik el a sátorajtót.)

EDÖMÉR (Csanád vezér elé áll).

Fogadjam el? . . . Csanád vezért? . . . Csanád-
 Ha ketten volnánk ezen a világon [dot? . . .
 S a harmadik a sátán: — én a sátán
 Barátja lennék, — úgy utálok őt . . .
 Van a pokolban is rang, — ördögök közt
 Van fokozat. Ez ottan az utolsó,

(Csanád megdöbben. — Abigél rémülten hallgatja.)

Azok közül való ez, kik a keresztfán
 A Krisztus szívét átdöfték . . . Azok
 Közül, a kik megrúgták, a mikor
 Leroskadtt a kereszt alatt . . . A kik
 Arczulverték s kitépték hegedő
 Sebéből a ruhát, — Júdás utóda,
 Ki most egy csókkal elárulná királyát
 S harmincz pénzért eladja a hazát . . .

(Reárohan.)

ABIGÉL (felsikolt, védőleg eléje veti magát).

Jaj . . .

CSANÁD (a támadás súlyától féltérdre rogy.)

Ember . . . Örjöngsz? . . .

EDÖMÉR.

Szövétneket,

Timur, — és öröket . . . Ide. — Elém . . .

(Timur s egy katona szövétnekkal besiet — a színt megvilágosodik.)

Ismerj meg végre . . . A verembe estél, —

S én, mint vadállat a fenevadat

Megmarlak, — összetéplek . . .

ABIGÉL, CSANÁD.

Edömér . . .

EDÖMÉR.

Álljátok el sátram bejáratát.

Palástom . . . Sisakom! . . .

(Timur ráadja a fehér vezéri palástot s fejébe teszi a sisakot.)

Ne hagyja élve

El ezt a sátort . . . Katonáim . . . Rajta —

Lefegyverezni, — én leszek bírāja.

(Csanád kardját, sisakát s törét elveszik.)

E kettő itt marad . . . Induljatok!

Vár Batu khán. — Majd gyorsan végezek . . .

Ti kún vitézek — őrt . . . — Előre a többi.

(Timur el a tatár katonákkal, Kunok a sátor ajtajánál.)

XI. JELENET.

Edömér, Csanád, Abigél s a sátor bejáratánál kún vitézek.

ABIGÉL.

Zavart az elmém . . . Mint villámütött
Bénultan állok . . . Edömér . . . Te itt? . . .
Te a tatárok vezetője? . . . Néped
Ez ország hóhérjának támasza? . . .

EDÖMÉR.

S Csanád? . . .

ABIGÉL.

Ne említsd együtt a neveddel! . . .

EDÖMÉR.

Hol és mi lettem, arra semmi gondod.
Csanád bírāja lettem — ez való.

CSANÁD (dühvel toppant).

Czudar szerencse . . . (Edömérhez.) Végezz vélem
[gyorsan . . .

ABIGÉL.

Nem . . . a nagy Isten szent nevére: nem.
Hiszen megtébolyít e gondolat!
Küzdöttem ellene, — rimánkodó
Kéréssel ostromoltam, — térítettem,

Hogy ezt a szörnyű lépést ne tegye...
 De elrugott magától, mint ebet,
 A mely gazdáját óvja a veszélytől...
 A mérhetetlen dölyf, a nagyravágyás
 Feledtet véle mindent... Habzó vére
 Egy perczben átölel, — majd eltaszít —
 S most itt, az oroszlán vermébe esve,
 Megint csak én könyörgök térdepelve
 Csanádért...

EDÖMÉR.

Hasztalan... Meghal Csanád.

ABIGÉL.

Nem, nem... Ne mondj korán ítéletet.
 A leventék virága, Edömér,
 Nem bánhat így...

EDÖMÉR.

Én nem vagyok levente;
 Tatár csalmámmal elcseréltem mindent, —
 Hitet, erényt, lovagbecsületet
 S a hóhérokkal hóhérmódra bánok.
 Mikor ez ember életemre tört,
 Mikor népemnek cselt vetett s apámat
 Orvul megölték — hol volt Abigél?...
 Ki kért kegyelmet Kuthen nemzetének?...
 S én irgalmas legyek?... Csanád vezér,
 Tehozzád jártam iskolába. Imé,
 A mit tanultam: rád alkalmazom.

ABIGÉL.

Ne őrjíts meg... Mikor megtudtam azt,
Hogy ellened terveznek valamit —
Az éjszakában Margithoz siettem,
S elárultam Csanádot... Ő megértett
Magához hivatott — —

EDÖMÉR (felkaczag).

Ezért tehát...

Az átok öntudatlan eszköze.

ABIGÉL.

És ott tartott, kulcsolt karjába zárva,
Leküzdve szüzi borzadását, — téged,
Kinek halála jeladás leendett
A gyilkolásra...

EDÖMÉR.

Az én halálom?

S ő nem bocsátott!? (fájdalmasan kaczag).

CSANÁD.

Te árultál hát el?...

EDÖMÉR.

És én... én, gyilkos, — összetörtem szívét,
Nem értettem meg liliomáldozatját,
Az öntudatlan bűnöst látva benne,

Én adtam gyöngé kis galambszívének
A halálos ütést...

ABIGÉL.

Margit nevére,

E szent, e tiszta névre kérlek: Légy irgalmas.
Hiába tagadod: nemes lovag vagy, —
S a becsület mezét le nem veted
E szörnyű vért alatt sem. — Nem lehetsz
A hozzád térő hóhérja — ha az
Magyar... ha megtérést ígér, — ha, imé
Legszentebb esküvel megesküszik,
Hogy a ki segítőkben oly szegény —
Királya védelmére visszatér.

CSANÁD (mintegy gondolattól megkapatva).

Asszony...

EDÖMÉR.

Ha visszatér!...

ABIGÉL.

A Margit szent nevére...

EDÖMÉR (fájdalmas mosolylyal).

A Margit szent nevére kér...

CSANÁD (félre).

Az élet

Az egyetlen jó. Tartsd meg minden áron...

EDÖMÉR (közelített Abigélhez).

S mi kész a porban csúszni így előttem
Ez emberért, ki szived összetörte?

ABIGÉL (eléje rogyva, Csanádra néz fuldokló hangon).

A gyermekemnek apja, — Edömér,
Légy istenem, — légy irgalmas — könyörgök...

CSANÁD (haraggal).

Asszony... De jó! (Edömérhez.) Legszentebb eskü-
Se lel hitelre nálad, — ám ha itt [vésem
Kezedben hagynám őt s a gyermekem
Túszok gyanánt?

EDÖMÉR.

Margit nevére kér...

ABIGÉL.

Margit nevére... a szent Margitéra,
Ki liliomlelkével átölelt,
Kit életének üdvétől, — tetőled —
Egy véres éj örökre elszakított!
Ki életét, nyugalma adta érted, —
S kinek szűz ajkán Isten neve mellett
A te neved volt mindig az imádság...
Az ő üdvösségeért, — Edömér!...

EDÖMÉR (leveti palástját, s Csanádnak dobja. Sisakjára mutat).

Vedd... Öltsd fel,... menj...

CSANÁD (diadalmas tekintetet vet Abigélre s átveszi a ruhát).

Szemben talállak újra!

EDÖMÉR.

Jól teszed...

(Int, Csanád gyorsan el.)

ABIGÉL (odarogy Edömér elé, kezét csókolja.)

Te áldott... te nemes!...

EDÖMÉR.

Gaz áruló — én, —

Elárultam Bélát, — s most Batu khánt...

ABIGÉL.

Az Isten ezt erényül írja fel

S énáltalam küld váratlan jutalmat.

Mert tudd meg — Margit él — és vár reád,

Hozzá vezetlek, vészen, harczon át.

EDÖMÉR.

(Megdöbben, arcát kezeibe rejti, s elfordulva figyel Abigél szavára.)

ABIGÉL.

Zöld szigeten fehér kápolna áll;

Lakói: elhagyottság és halál...

Ott ül fehér mezében, — égre néz

Tekintete a messzeségbe vész, —
 Az ég urától csak ez egyet kérte:
 Hogy egyszer lásson — s kész meghalni érte...

EDÖMÉR.

Boldogságos egek!... Hát vár reám?...

(Pillanatra megáll, kezeit lebocsátva.)

Megtérek hozzá harcz és vész után,
 Hogy elbúcsúzzam lelkem bálványától,
 Kinek szeme áld s átkoz, véd — és vádol...
 S ha nem lelem bűnöm bocsánatát —
 — A melyre nincsen balzsam Gileádban, —
 E búcsú egyesítsen a halálban,
 E pillanat megváltást, — s üdvöt ad!...

(Abigállal gyorsan indul).

(Függöny.)

VÁLTOZÁS.

A Margit-sziget (akkor nyulak szigete). Hervadó őszi tájék, a sárga lombok közé rejtett templommal, melynek román bejárati ajtaja a szín közepére nyíl. Ahányszor nyilik az ajtó, halk zsolozsma hallható, mely az ajtó bezárulásakor elhallgat. Jobbra kőpad. Bal háttér felé kilátás a Dunára s a tulsó bérczes, erdős partokra. A függöny felgördültekor a szín mögött tilinkó szomorú zenéje, közben megnyilik a tempolmajtó, s Margit hófehér apáczaruhában, apródjára támaszkodva kilép. Járása lassú, roskatag, Szenvedő. Apródja, valamint a kísérő apáczák feketében vannak. Levélhullás. alkonyat.

I. JELENET.

Margit, apród, apáczák.

(A mint az ajtó nyílt, csöndes zsolozsma hallható a templomból. A mint bezárul az ajtó, a moraj elhallgat.)

MARGIT (a pad felé megy).

APRÓD.

Ide, kis asszonyom?

MARGIT.

Hallod ? . . . Tilinkó.

Hogy sír . . .

APRÓD.

Hallgasson el?...

MARGIT.

Nem... sírjon...

APRÓD.

Mégis...

MARGIT.

Ne bántsod... Helyettem sír...

(A pad felé megy. Apródja mellette halad kezét fogva.)

Borús az ég is...

A hársak elszállt illatlelkét érzem,
 Álmomban még tavasz van s túl a bércezen
 A lanyha szellő vigan hordja át
 Friss violáknak üde illatát.
 Ez a verőfény meggyógyít, kibékít.
 Megnyilni látom a menny messzeségét
 S a rajta úszó fehér gomolyok
 Mindegyike egy kép, mely mosolyog.

(Leül.)

Ide, — ide, a lábamhoz, kicsinykém...

(Apród a lábához ül, fejét a padra hajtva.)

(Az egyik apáczához.)

Testvér, — ha még találsz a partok mentén
 Elkésett hófehér virágot, — hozd el, kérlek...

(Az idősebb apáczához.)

S te, mintaképe áldott, jó testvérnek,
Menj kis czellámba, s vigy belé virágot.
Ha visszatérek — ott is tavaszt látok...

(2-ik apáca meghajlással el.)

MARGIT. (Az apródhoz).

Ma bánatos vagy... értem aggódol tán?

APRÓD.

Merengek a virág mulandó voltán
S elnézem biborát az őszi égnek...

MARGIT.

A szemeid oly lázas tűzben égnek?...
Vársz valakit, — vagy félsz valakitől?...

(Apród tagadólag int.)

Mulandó minden... Ez a hárs kidől,
Ez a klostrom leomlik egykoron,
S a porba hulló korhadt galyakon
Talán egy új hárs, — unokája, — ébred,
A melynek illata ifjabb, üdébb lett,
S jövődő századok költője tán
Szent ihletést merít friss illatán...

APRÓD.

Hová kalandozol!

MARGIT.

Igaz... igaz...

De néha csak jövődönk a vigasz,
Mikor a multunk kétségbeesés...

APRÓD.

Királykisasszony ...

MARGIT.

Ó, az ébredés

Borzasztó néha ... lásd, szép álmaim
 Egekbe visznek. Elalszik a kín,
 Szunnyad a gyöttelelem, s az éjszakának
 Szörnyű emléke, a mely ujra támad
 Mindegyik istenáldott estelen ...

Mikor Edömér árnya megjelen,
 S szerelmi eskü, kábulatos óra
 Változik által véres virradóra ...

Mikor az erkélyen betör a láng,
 (Növekvő, vízió-szerű rémülettel.)

S egy vérező, ősz ember tör be ránk,
 És apaátok dörög ajkain,
 Mig gyilkolás és vér foly odakinn ...

Apám Haldokló Kuthen! ... szörnyű
 éjjel! ...

Az utcán kún halottak szerteséjjel,
 A palotában átok és halál,
 A város lángban, — apám ottan áll,
 Láng egyfelől, — vér másfelől megfesti ...

(Kitörve.)

Elhagyja minden ... Edömér! ... ne vesd ki
 Szivedből képemet! ...

(Visszaroskad).

Én mit se tudtam ...

APRÓD.

Ó csillapulj, — könyörgök ...

MARGIT.

És aludtam

Sokáig, — hosszan, mélyen ... Ég az ország,
Vad ellen vaspatkói megtaposták
Földjét és véreinket, — a király
Koldús gyanánt ország határin áll
S én meghaltam a vérező világnak ...
E szörnyű emlékek szivembe vágnak
S én felöltöm az élő szemfedőt ...

APRÓD.

Felejtsd e képet ... inkább a jövőt ...

MARGIT.

Igen, igen! ... inkább az álmélet,
A melyet sokszor álmodom tévéled,
S te elringatod beteg lelkemet
Mig lassu bánat lassan eltemet ...

APRÓD.

Nem, — nem. Hallgasd meg nyugtató dalom,
S elcsillapul a régi fájdalom ...
Hallgasd, mit álmodott a te hű apródod? ...

(Melléje áll.)

Egy más világban, őszi fény helyén
 Tavaszi ragyogásra leltem én ;
 Elém borult a föld minden virága,
 Minden, mi benne szép, mi benne drága.
 S én lehajoltam, hogy szakítsak, — s ime
 Perzselten áll a mezők virághime.
 A mihöz nyúlok, holtra hervadoz
 És őszi hervadást szél szárnya hoz ...
 S mikor minden elhamvadott köröttem,
 Az égbolt is megsápadott fölöttem,
 A messze lent derengő földre nézek ...
 S imé, — mint egy csodás, mesés ígélet
 Egy óriás fa nő az ég felé ...
 Mennyboltig ér, — és ott ezerfelé
 Ágazva, millió azurlevélen
 Egy-egy csillag-virág nyílik kevélyen ;
 S ezüstvirágok gyöngyös harmatában
 Szikrázott minden ... olyan édes-lágyan,
 S az óriás fa ágán mind ragyog,
 Szerelem lángja : páros csillagok ! ...
 Látod, — a földről minden szerető
 Szíve a mese-fával égbe nő,
 S ott csillagot virágzik, — s párját várja.
 Mig égbe nő fel s láng-bimbót nyit párja
 — Némelyik hasztalan vár, — és búsul.
 Az ilyen aztán vár, a mig lehull,
 Keresni lenn az ő szerelmes párját,
 Mig csillagtársai meg ott fenn várják ...

... S én ott lebegtem, s mindenik virágban
 Egy szerető szívet remegni láttam,
 A melynek párja is ott reszketett
 Azúr-mezők, sugár-tavaszc felett.
 Csak várj, király-lány... Lelked égbe nő fel
 S csillag leszen belőled fenn idővel, —
 S bár hosszú fájdalomban várod, — várod,
 Egyszerre csak fölér majd földi párod,
 S melletted nyílik égi tiszta ága,
 Szikrázó, páros szerelem virága! ... (Odatérdel
 Margit elé.)

MARGIT.

Kisangyalom te, köszönöm neked...
 Oh, irigylem a viráglelkeket,
 Melyek az üdvösség napsugarán
 Boldog örömben ringatódznak, várván
 Földről jövő testvér-virágukat,
 Örök mosolygó langy égbolt alatt.
 ... Csak én leszek a fenn bolyongó árva
 Testvér-virágom nyílására várva,
 A mely nem jön, nem fejlik és nem él,
 S az égi üdvösségben én, egyetlen,
 Kinek fájdalma ottan is kegyetlen
 S jövődő boldogságot nem remél...

(Az apród vállára borul s zokog.)

II. JELENET.

Margit, Apród, majd Apáczák.

(A templomajtó nyílt. Négy apáca lép ki. Amint az ajtó nyílt: zsolozsma, amint zárul: elhallgat. Az 1-ső és 2-ik apáca is visszatér.)

1-SŐ APÁCZA.

Királykisasszony!...

2-DIK APÁCZA.

Testvérem...

MARGIT.

Mi hír?...

1-SŐ APÁCZA.

Hajók kötöttek ki a déli parton.

2-DIK APÁCZA.

Lovag urak, vitézek...

1-SŐ APÁCZA.

Én azt tartom

Ez senki más, mint maga a király...

2-DIK APÁCZA.

Ki hosszú bujdosás után kiszáll

E szigeten s téged keres...

MARGIT (megörvend).

Atyám!...

III. JELENET.

Előbbiek, Béla, kíséret.

(Künn zaj: "a király... a király..." Fegyveres kíséret,
majd Béla király, — Margitot megpillantva, feléje siet.)

MARGIT.

Atyám... én bujdosó, szegény atyám!...

BÉLA.

Én édes gyermekem!...

(A mint Margit atyja karjaiba rogy, Béla király észre veszi haloványságát, szenvedését.)

Szegény leány...

Hírül hozták, hogy hervadsz...

MARGIT (könyeit letörölve).

Semmi,... semmi...

Atyámat óhajtottam megölelni,

Utánad vágytam...

BÉLA (szomorúan bólingatva fejével).

Ó tudom... tudom...

A hosszú, rémitő vándor-úton

Gyakorta láttalak lelkem szemével...
 — De most megjöttem, — bár ezer veszélylyel
 Küszködve végesvéig... S itt alatt,
 A mint a Kelen-hegynél elhaladt
 Maroknyi kis hadam: rablósereg
 Tör rám. Megállít, — körülfog... Hiába
 Kiáltják vitézeim: «A király!»...
 A zord haramja annál vakmerőbb
 És zárt sisakkal az utamba áll.
 «Nincsen király!... Méltatlan Béla rá,
 Hogy az legyen... Eljátszta már országát
 A kún barátság révén! — Kardra kelve
 Megtámadom a vakmerő bitorlót, —
 De túlerővel nem bírok... «A végső
 Kétséges pillanatban egy vitéz
 — Sötét sisakban, hollószárnynyal rajta, —
 Lezúg kíséretével a Kelen-hegy
 Szikláiról s közé vág... Megsegített...

MARGIT.

S ki volt a támadó?...

BÉLA.

A hollószárnyú
 Vitéz, — bár egy asszony kétségbeesetten
 Vetette kardja elébe magát,
 A támadót akarván védeni —
 Felém rohant — kettőnk közé került

A támadó — s mig kétfelé csapott: —
 Sziven találtam. — A feltárt sisakból
 Csanád elsárgult képe tűnt elé.
 Holtáig, — végperczéig áruló...

MARGIT (izgatottan).

És a levente, a ki megsegített?...

BÉLA.

Nyomon követ. Itt is lesz nemsokára.
 Vitézeim, elébe!...

(Kiséret el).

A szegény

Király egy kézszorítást adhat néki
 Mindössze is... A népem — hullatábor,
 Országom — füstölgő rom,— s én, szegény,—
 A puszta hon koldússá lett királya,
 A gyászolók közt gyászoló vagyok...

MARGIT.

(Felkél, — a szín baloldala felé tekint, merre a lovagok távoztak, növekvő izgalommal.)

A lovagot... a megmentő vitézt,
 Te megsegítődet kívánom látni,...
 Atyám, — beteg leányodat hallgasd meg,—
 Ez egy kérésem — látni akarom!...

BÉLA (a lovagokhoz).

Hívjátok őt elő...

LOVAG.

Nem jó, uram.

Az asszony, a ki véle jött, zokogva
A holt Csanád mellett van... Néma búját
Vigasztva ott maradt...

BÉLA.

Úgy én hívom
Királyi szóval... s ide küldöm őt...

(Leányának int, s el a két lovaggal.)

IV. JELENET.

Margit, apáczák, apród, majd Abigél.

MARGIT.

Valami úgy szorítja a szívem...

Egy sejtelem...

APRÓD.

Isten sugallja azt, —

Ó bárha áldást rejtene magában!...

ABIGÉL (sápadt arczoval, szétszórt hajjal, roskadó járással —
balról.)

APRÓD (ijedten).

Nézd, — asszonyom...

MARGIT (halk sikolylyal).

Ah . . . Abigél ! . . .

ABIGÉL (tompán révedezve).

Igen . . .

Csak távolíts el mindenkit körödből...

Kit én hozok: tanukra nem szorul...

MARGIT (remegve int apródjának).

APRÓD.

Hogy hagyjalak magadra ?

(Jelekkel mutatja, hogy fél magára hagyni Margitot.)

MARGIT.

Menj, kis szolgám . . .

(Újra, nyugtatólag int. Apród kezét csókol — vissza-vissza tekintve indul — int az apáczáknak, azok a templomajtón át távoznak. Az ajtó bezárul, Abigél Margittal a színen egyedül marad.)

V. JELENET.

Margit, Abigél.

MARGIT.

Mit hoztál? Mi hozott? . . .

ABIGÉL.

Mit hoztam? . . . Balszerencsét . . . Mi ho-

[zott . . .

Egy fogadás . . . Egy eskü . . . és egy átok . . .

Beteljesült már mind a három . . . Ime! . . .

(Int kifelé.)

VI JELENET.

Margit, Abigél, Edömér.

(Edömér a bal színen megjelenik, s a fák közül előlép. Rajta fekete vért, ruha és sisak, hollószárnnyal Margit középen áll, Abigél jobbról. Megpillantják egymást.)

ABIGÉL.

Imé . . . A mire megesküdtem: megvan.

Betöltöttem. Fogadtam azt, hogy él, —

S hogy én hozzá vezetlek. Lásd tehát . . .

És most . . . megáldjon a sors mindörökre . . .

MARGIT.

Hová?

ABIGÉL.

Egy átkos élet véget ér . . .

Lopott boldogság, — bűnök árán szerzett

Szerelmi kéj — most egy pokolba fullad

S villáma összecsap . . .

EDÖMÉR.

Menj, Abigél . . .

MARGIT (növekvő szorongással).

Hová? . . .

ABIGÉL.

Halottamat temetni . . . Összedőlt
 Az én világom . . . Véres romja közt
 Máglyát rakok a rengeteg ölén;
 Hol százados tölgy korhadtan ledől
 Felgyujtom az avart . . . Halottamat
 E láng-oltárra téve, szerteküldöm
 Az elemekbe. Csikorgó vihar
 Kavarja hamvát s szórja százfelé
 Üvöltve kínomat, s a jajgató
 Orkán, mely erdők lángját korbácsolja,
 Hadd hordja széjjel Abigél jaját;
 Egy lángtenger lobogjon ég felé
 S eméssze meg az én fájdalmamat . . .
 A vad, a zabolátlan kún leány
 Megtér . . . S ha pattogó zsarátnakon
 Síró sziporka kél az ég felé,
 De nem jut el, mert sárba hull s kialszik:
 Gondoljatok lelkemre, — hogy ha volt . . .

(El sötétén, búcsútlanul.)

(Margit s Edömér, döbbenne, némán tekintenek egymásra.)

VII JELENET.

Margit, Edömér.

EDÖMÉR.

(Hallgatva, kezét szívére szorítva indul Margit felé, — Margit lassú léptekkel közeleg, — Edömér előtt térdre rogy s kezére hajtja arczát.)

Ó ne szakadj meg, szív most ne szakadj
meg! . . .

(Margithoz.)

Eszmélj . . . Ó térj magadhoz, szegény gyer-
Hisz énnekem kell térdre hullanom! [mek...

MARGIT.

Nem... hagyj itt... hadd könyörgjek, térdepel-
Bocsánatért az el nem követett [jek,
De megsiratott, megvezeklett bűnért . . .

EDÖMÉR (főlemeli átkarolja).

Minő sápadt az arczod, Margitom . . .

MARGIT.

Ó van tehát, — van Isten fönns az égbn . . .
Kegyelmet osztó, irgalmas föntségben . . .
Mert lelkem, a mely úgy vágyott utánad,
Még érzi: mi az irgalom, bocsánat? . . .

EDÖMÉR (eszmél. Eltávolítja magától),

Bocsánat?... Én vagyok hát?... Én lehettem
E gyöngé, gyáva férfi?... önfeledten
Roskadva erre a kebelre, mely
Multam sirjából átkokat lehel?...
Én, harczos ősök vitéz gyermeke, —
Apám, — és nemzetem... feledlek-e?...
És ahelyett, hogy kegyetlen karokkal
Megfojtogatnám hónyakát, — tipornám
E fehér keblet: — én megölelem!...

MARGIT (a padra roskad).

Hát nincs felejtés?...

EDÖMÉR.

Véres, szomorú árny,
Apámnak rémes árnya áll közöttünk...
Mégmérgezi az ölelésemet
S pokol lángját keverte csókjaimba.
S én ezt a szent árnyéket messzeűzöm,
E véres árnytól elfordulva, hozzád
Csak hozzád vágytam, — s ime, itt vagyok...
Hogy térden csúszva, térded átöleljem,
Én balsorsom, én kárhozásom, átkom,
Ki menyországom voltál egykoron...

(Odarogy térden Margit elé.)

MARGIT (az előtte térdelő fejére hajtja fejét).

Ha volna szóm, az istenek beszéde
 Nem győzne meg... hiába mentegezném,—
 A hangom visszafullad könnyeimbe...
 Te cselszövőnek, — árulónak tartasz,
 S e foltot könny-tenger se mossa le.
 Mit tudta, mit sejtette alvó lelkem,
 Hogy vér és pusztulás leszen szerelmünk
 Első órája?... Hiszen lelkemet
 Raboltam meg egy fogadás kincsétől
 Hogy visszatartva — megmenthesselek!...

EDÖMÉR (lassan fölemeli fejét).

Hogy visszatarts!... E szép kéz, — ez a lili-
 Szirom, — ez volt az áruló bilincs, [jom-
 Gonoszok öntudatlan eszköze,
 Mely lekötötte lelkemet... Ez ajk,
 E sápadt rózsabimbó volt a zár,
 Mely hősi buzdulásom börtönözte...
 E zengő szó a kigyó csábos hangja,
 A melytől egy édent vesztettem el.
 Ez a kebel, a melynek dobogásán
 Olvastam népem végső perceit [tünk, —
 — Jaj, — nem!... Egy átok villog miközöt-
 (Fölriad, hátratántorul.)

Mi ölelésünk egy koporsót érint,
 S elém terjeszti tiltó csontváz-ujját
 Megölt apám... Ő mért nem hagyta engem

Elhullani az én hű nemzetemmel?
 Szerelmed szent emlékét vittem volna
 A túlvilágba, hogy ott várjalak!...
 Féltésed meggyalázott, — átkot szórt rám,
 Így lett az első kún a legutolsó,
 S a legvitézebb — a legaljasabb...

MARGIT.

Nem..... nem...

EDÖMÉR.

De az lettem... ha akkoron

A lángzó éjszakába kirohanva
 Körém gyűjtöttem volna népemet,
 Talán megvédem ostromolt apámat
 Vagy elesem, — s dicsőség hamvamon.
 Mi lettem így? ... Én népem árulója,
 Ki ölelésért hagytam el enyéim
 S szerelmi óráért — egy nemzetet...
 Mi lettem így? ... először gyáva, — aztán
 Tatarvezér, magyar nép ellensége,
 Hűtlen kutya, mely gazdáját megmarta,
 Czudar, kiről lefoszlott az adott szó,
 A lovag-érzés, lovagbecsület!...

MARGIT (tompán, mintegy e szavak által megtörve.)

Hogy akkor együtt nem halhattunk...

EDÖMÉR.

Késő...

Ha volna annyi lelkem és erőm,
 Hogy emléked kitépném a szivemből, —
 Vagy bujdosásom éjszakáin át
 Szótt álmom teljesítném, — ha emelt
 Ökölrel tudnám összezúzni, mint
 A hitehagyott megcsúfolt oltárát
 Vakbuzgó hitem hamis istenét,
 Ki meggyalázott, megcsalt — és megölt —
 (Emelt karokkal rohan feléje, Margit eléje veti magát, mezét
 mellén megtépve.)

MARGIT.

Tedd meg hát... ez az út még egyesít.
 Ha nincs erőd megölni nyomorult,
 Szegény Margitodat, ha rommá omlott
 Testem meg nem tudod tiporni, — akkor
 Mi életünk egy csöndes vértanuság,
 Lassú halál és hosszú hervadás.
 Hadd lángoljon hát férfibüszkeséged,
 Szomjas boszúd, apádnak átka, — jer,
 Kerüljük el a lassú sorvadást.
 Vitézem — vőlegényem — a halált!
 (Kitárt karokkal eléje borul.)

EDÖMÉR.

Mondhatlan két erő, mely itt csatázik.
 Lovagerény — s fiúi kötelesség.

Egy meggyalázott férfi kel föl itten
 Egy márvány arczú angyal ellen. — Itt
 Egy áruló keresi becsületje
 Foszlányait, — egy szerető fiú
 Iparkodik a szörnyű apaátok
 Terhétől szabadulni. — «Állj boszút»
 Így zúg az átok. «Borulj le s imádd»
 Így felel rá e nyomorult, bolond sziv.
 Itt ösztökél egy nemzet vérboszuja,
 De visszatart e szűz madonnakép,
 Feléje von egy mondhatatlan érzés,
 De vasmarokkal eltaszít a vér.
 A bűn, a melybe az az éj taszított,
 S a láng, melyet szerelmem pokla szitott,
 Aczélkarral birokra kél velem,
 S legyőz olthatlan lángú szerelem.

MARGIT.

Hiába vergődöl. Ha nincs boszúd,
 Ha nincs számomra gyilkoló vasad:
 Akkor lezárva sorsunk gyászpecsétje,
 Elvégződött a mi történetünk.
 Reméltem megbánást, üdvöt, szerelmet,
 Vagy irgalmatlan, büntető halált,
 Nem teljesült egyik sem. Utunk elvál,
 És egybeforrt, — de széttépett szivekkel
 Ketten megyünk az örök éj felé.

EDÖMÉR.

Nem én! Van arra mód, hogy ezt a hosszú,
E kinos életutat rövidítsem.
Legyen tehát, ha nincs kigázolás;

(Margit két kezét megragadja, forrón megöleli).

Utolszor, legutolszor . . .

(Forrón hosszan megcsókolja).

Ez a csók

Szerelmünk szemfödője, — ez a bucsu
A koporsója, — ez az ölelés
Mi boldogságunk temetője . . . (Erős indulattal,
a szín baloldala felé).

Elő, ti magyarok, Béla király,
S ti megmaradt vitézi Hunniának!
Egy áruló került itt kezetekbe,
Ki kard! halált fejemre, várom azt

VIII. JELENET.

*Margit, Edömér, Béla király kíséretével,
mely jobb s balról hirtelen betódul — apá-
czák, apród. A szín megtel. Edömér közép-
pen áll.*

BÉLA.

Mi történt? Itt van...

MAGYAROK.

Halljad, mit beszél?

(Kardot rántanak s fegyvert szögeznek ellene).

MARGIT.

Az isten irgalmára, hallgass.

EDÖMÉR.

Nem . . .

A mongol csorda elvonult, utolsó
Szórványos rabló-csapata eloszlott.

Itt az idő a boszúra. Imé,

A kezetekben egyik áruló,

Tatárok vezetője, kún királyfi,

Ki Béla ellen harczolt, ölt és gyilkolt,

Pusztított, égetett, boszúra hát!

MIND.

Az áruló! Kuthen fia! Halál rá.

(Felemelt kardokkal rá rohannak)

BÉLA (megtörten elfordítja tekintetét).

MARGIT (sikoltással Edömér elé veti magát).

Apám! Vitézek! Irgalom. Az én

Utolsó esdeklésem ez. Hisz ő volt,

A ki Csanád kardját felfogta rólad!

Apám! . . .

Ha azt kívánod, hogy elszálló lelkem

Békén repüljön ég felé s utolsó

Napjaimat a zárda szűk czelláján
Nyugodtan töltssem, úgy bocsáss meg néki,
Kiméld meg őt s a lányod életét.

BÉLA.

Enyém a büntetés! Vitézek — vissza.

(A támadó vitézek visszahúzódznak).

Nagy vétke van. De megtérő szívével
Megmentett orgyilkos Csanád kezétől,
Ezért ne érje kard. De száműzöm
Örökre elpusztult, szegény hazámból,
Melyet segített rombadönteni.

(Mozgás a magyar harcosok közt, moraj: «elárult . . . Tatár
harczos».)

MARGIT.

Véreim!

Margit királylány búcsúzik, ő érte,
S az Isten irgalmára kérlek, imé,
Hogy csillapodjatok. Ő megbűnhődik,
Mert száműzötten — szive itt marad,
S azok porához, kiket szeretett,
A kún királyfi vissza nem kerül.

(A szín közepére megy. Mind mintegy nagy kört képeznek körülötte, jobbról, Béla, balról Edömer, — az apród Margit mellett áll).

Szerettük egymást mondhatatlanul,
De ifjú sziveink virágfüzérét

Vér, árulás és láng szakítja szét.
Én arra,

(Templom felé).

Ő a messze idegenbe.
S egy néma fájdalom, sohsem pihenve
Egymásra emlékeztet, míg szétomlunk
Vigasztalan, elporló földi röggé,
S nem látjuk egymást, soha . . . soha többé.

EDÖMÉR (kitörő indulattal).

Margit! . . .

(A tömeg megmozdul, tiltó mozdulattal akarják utját állni).

MARGIT (tiltó mozdulattal).

Soha! Te Margitod megyen
S bevárja, hogy örök tavasz legyen,
Melynek csillagvirágos fája fönt
Testvér-virágom, a mennyben köszönt.
Béla király . . . jó Margitod szeme
Mikép ha századokba tekintene.
Lát új hazát, mely újra megvirul
Mi sirjainkon, oszthatatlanul,
A melynek Isten új hatalmat ad
S a mely megáldja szentelt hamvadat.
S te, kún királyfi, menj, de bárhova
Vezet gyötrődő lelked bús sora:
Találkozunk . . . Találkozunk megint
Az üdvösségben, mely szememnek int,

Mig én megyek. A kökoporsó tárva.

(A templom-ajtó nyílik, zárdaszüzek fehér szövétnekekkel mintegy ő reá várnak. Halk zene benn. Fehér fény esik Margit alakjára).

Vezet a lemondás hideg sugára.

Kitépett, megtört szívem itt hagyom,

(Az eléje térdelő Edömér kezét búcsúra megfogja megszorítja).

Mivel szerettem őt, nagyon, nagyon;

Margit elköltözik egy uj hazába,

Az élők fátyol-szemfedős sirjába,

(Hangja halkabb, könnybe fullad, — pillanatra megroskad, — indul).

Mig szenvedése meg nem váltatik,

(A templomajtóban megfordul, mégegyszer búcsút int).

S' tiértetek buzgón imádkozik . . .

(A templomajtó egészen feltárult s lassan bezárul utánna, — a záruló ajtóban Margit áll jobb kezét Edömérnek, bal kezét Bélának nyújtja. Majd búcsút int).

MIND.

(Letérdeltek, az Apród fehér virágokat szórt a templom küszöbére Margit elé s letérdelt, kezeit összetéve).

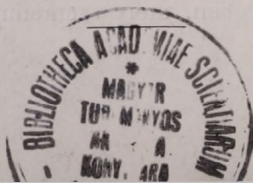
APRÓD.

Szent Margit asszony, könyörögj érettünk!

MIND (halkan zsolozsmaszerű áhitattal).

Szent Margit asszony, könyörögj érettünk!

(A függöny legördül.)

IV.

CHARITAS

TÖRTÉNETI SZOMORUJÁTEK HÁROM FELVONÁSBAN

Irta

VÁRADI ANTAL

V.

ILONA KIRÁLYNÉ

TÖRTÉNETI DRÁMA HÁROM FELVONÁSBAN

Irta

ENDREI ZALÁN

VI.

IV. ISTVÁN

TÖRTÉNETI TRAGÉDIA ÖT FELVONÁSBAN

Irta

SOMLÓ SÁNDOR

VII.

SZENT MARGIT ASSZONY

SZOMORUJÁTEK HÁROM FELVONÁSBAN

Irta

VÁRADI ANTAL

VIII.

A KIRÁLY ARÁJA

VERSEK VÍGJÁTÉK HÁROM FELVONÁSBAN

Irta

FÖLDES IMRE

IX.

A KIRÁLYNÉ

TRAGÉDIA HÁROM FELVONÁSBAN

Irta

FÖLDES IMRE

X.

DACZOS LELKEK

VERSEK VÍGJÁTÉK HÁROM FELVONÁSBAN

Irta

FÖLDES IMRE

★

Minden egyes kötetnek ára 2 korona.

Megrendelhetők :
a Magyar Tudományos Akadémia könyvkiadó
hivatalában

(Budapest, V. Akadémia-utca 2. sz.)